www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Research Article / Araştırma Makalesi

Subject Dropping (Pro-drop) and Pronoun Resolution in the Narratives of Turkish Heritage-Speaking Turkish-Dutch Children and Turkish-Dominant Children in Türkiye A Comparative Study at the Syntax–Pragmatics Interface*

Türkçe Miras Dil Konuşuru Türk-Hollandalı Çocuklar ile Türkiye'deki Türkçe Baskın Çocukların Anlatılarında Özne Düşürme ve Zamir Çözümleme: Sözdizim–Edimbilim Arayüzü Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Eser Ördem **

Abstract: This study presents a comparative linguistic analysis of Turkish-Dutch (TD) children living in the Netherlands who acquire Turkish as a heritage language, use Dutch as the dominant language in school and wider social life, and are exposed to English through school-based foreign language instruction (TD group, n = 9), and Turkish-dominant children (T group) living in Türkiye for whom Turkish functions as the dominant language at home, at school, and in the wider social environment, and who are exposed to English as a foreign language subject within the school curriculum (T group, n = 9). The study focuses on patterns of subject realization and reference chain coherence in Turkish oral narratives. Drawing on Sorace's (2011) Interface Hypothesis, the study predicts that structures requiring syntax–discourse interface coordination will

* - The study was approved as ethically appropriate by the Social Sciences and Humanities Research Ethics Committee of Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University at its meeting dated March 26, 2025 (meeting no. 02, decision no. 5; verification code 7KPB-ZLO1-8756).
Bu çalışma, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu tarafından 26 Mart 2025 tarihli toplantısında etik açıdan uygun bulunmuştur (toplantı no. 02, karar no. 5; doğrulama kodu 7KPB-ZLO1-8756).

- This article was produced and supported within the scope of the project titled "Comparative Analysis of Subject Dropping and Pronoun Resolution in the Narratives of Trilingual Turkish Dutch and Monolingual Turkish Children at the Syntax Pragmatics Interface" with the support of Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University Scientific Research Projects (BAP) Coordination Unit, Project No. 25131001.
Bu çalışma, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi'nin desteğiyle, 25131001 numaralı "Üç Dilli Türk-Hollandalı ve Tek Dilli Türk Çocukların Anlatılarında Özne Düşürme (Pro-drop) ve Zamir Çözümleme: Sözdizim--Edimbilim Arayüzü Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme" başlıklı proje kapsamında üretilmiş ve desteklenmiştir.

** Assoc. Prof. Dr., Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, Faculty of Economics, Administrative and Social Science, Department of Translation and Interpreting
Doç. Dr., Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Universitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü
ORCID https://orcid.org/0000-0001-9529-4045
eordem@atu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Ördem, E. (2026). Subject dropping (pro-drop) and pronoun resolution in the narratives of Turkish heritage-speaking Turkish-Dutch children and Turkish-dominant children in türkiye a comparative study at the syntax–pragmatics interface / Türkçe miras dil konuşuru Türk-Hollandalı çocuklar ile Türkiye'deki Türkçe baskın çocukların anlatılarında özne düşürme ve zamir çözümleme: sözdizim–edimbilim arayüzü bağlamında karşılaştırmalı bir inceleme. *Turkish Studies - Language and Literature*, *21*(Ö1), 1741-1786. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.95031
Received/Geliş: 20 May/Mayıs 2026
Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026
Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026
Checked by plagiarism software

be more vulnerable in multilingual speakers than syntactically well-determined structures. Data were collected using Mercer Mayer's (1969) wordless picture book Frog, Where Are You? and analyzed along two primary variables: the rate of redundant overt subject use and the rate of reference chain coherence. Mann-Whitney U tests supported both hypotheses: the TD group produced significantly higher rates of redundant overt subjects (28.7%) compared to the T group (8.7%), and showed significantly lower reference chain coherence (70.2%) than the T group (90.8%). Complete group separation ($U = 0.00$, $p < .001$) and large effect sizes ($r > .80$) were obtained for both variables. The findings demonstrate that interface vulnerability is systematically observable in trilingual contexts and highlight the determining role of language exposure patterns in the consolidation of Turkish discourse norms.

Keywords: Subject realization, interface hypothesis, Turkish narrative, reference chain, syntax–discourse interface

Öz: Bu çalışma, Hollanda'da yaşayan, Türkçeyi miras dil olarak edinen, Hollandacanın okul ve toplumsal yaşamda baskın dil olarak işlev gördüğü ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında maruz kalan Türk-Hollandalı çocuklar (HK grubu, n = 9) ile Türkiye'de yaşayan, Türkçenin ev, okul ve sosyal çevrede baskın iletişim dili olduğu ve İngilizceye okul müfredatı kapsamında yabancı dil dersi olarak maruz kalan Türkçe baskın çocuklar (TK grubu, n = 9) arasındaki karşılaştırmalı bir dilbilimsel analizi sunmaktadır. Araştırmanın odağını Türkçe sözlü anlatılarda özne gerçekleştirimi örüntüleri ve gönderim zinciri tutarlılığı oluşturmaktadır. Sorace'ın (2011) Arayüz Varsayımı'ndan yola çıkan çalışma, sözdizim–söylem arayüzünü gerektiren yapıların çok dilli konuşucularda sözdizimsel açıdan tam belirlenmiş yapılara kıyasla daha kırılgan bir seyir izleyeceğini öngörmektedir. Veriler, Mercer Mayer'in (1969) sözsüz resimli kitabı Kurbağa Neredesin? aracılığıyla toplanmış ve iki temel değişken üzerinden analiz edilmiştir: gereksiz açık özne kullanım oranı ve gönderim zinciri tutarlılık oranı. Mann-Whitney U testi sonuçları her iki hipotezi de desteklemiş ve HK grubu gereksiz açık özne kullanımında (%28.7) TK grubuna (%8.7) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bir oran sergilerken, gönderim zinciri tutarlılığında (%70.2) TK grubuna (%90.8) oranla belirgin biçimde düşük kalmıştır. Her iki değişken için tam grup ayrışması ($U = 0.00$, $p < .001$) ve büyük etki büyüklüğü ($r > .80$) elde edilmiştir. Bulgular, arayüz kırılganlığının Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bağlamlarda sistematik biçimde gözlemlenebilir olduğunu ortaya koymakta ve Türkçe söylem normlarının pekişmesinde dil maruziyeti örüntüsünün belirleyici rolüne işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özne düşürme, özne gerçekleştirimi, arayüz varsayımı, Türkçe anlatı, gönderim zinciri, sözdizim–söylem arayüzü

Structured Abstract:

Research on multilingualism and heritage language development has shown that grammatical structures requiring coordination between syntax and discourse may be particularly vulnerable in bilingual and multilingual speakers. Turkish is a pro drop language in which subject reference can be maintained without overt lexical subjects when the referent remains accessible in discourse. For Turkish dominant speakers, the alternation between null subjects, overt noun phrases, and pronouns is guided not only by grammar but also by discourse continuity, referential accessibility, topic maintenance, and pragmatic appropriateness. In heritage language contexts, however, reduced exposure to Turkish, dominance of a societal language, and contact with additional school languages may affect how children manage reference in oral narratives. This study examines Turkish subject realization and reference chain coherence in the narratives of Turkish heritage children living in the Netherlands and Turkish dominant children living in Türkiye.

The study aims to compare the use of subject realization patterns and reference chain coherence in Turkish oral narratives produced by two groups of children. The first group consists of Turkish heritage children living in the Netherlands, who acquire Turkish primarily at home, use Dutch as the dominant language in school and social life, and are exposed to English through school based foreign language instruction. The second group consists of Turkish dominant children living in Türkiye, for whom Turkish is the main language of communication at home, at school, and in the wider social environment, and who are exposed to English only through the national school curriculum. Drawing on the Interface Hypothesis proposed by Sorace, the study predicts that structures requiring syntax and discourse coordination will be more fragile in the heritage group than in the Turkish dominant group.

The study employed a comparative linguistic design with two groups of participants. The heritage group included nine Turkish origin children living in the Netherlands, aged between 10 and 15. These children used Turkish mainly in the home environment, received no formal education in Turkish at school, and used Dutch as the dominant language in educational and social settings. They also received English instruction at school for approximately two to four hours per week. The Turkish dominant group included nine children living in Türkiye, also aged between 10 and 15, who attended state schools and used Turkish as the dominant language in the home, school, and social environment. They received English instruction for two or four hours on a weekly basis as part of the school curriculum.

Data were collected through Mercer Mayer (1969) and his wordless picture book Frog, Where Are You. Each participant was asked to examine the picture book and produce an oral narrative in Turkish. The narratives were audio recorded, transcribed, coded, and analyzed. The coding focused on two main dimensions. The first dimension was subject realization, including null subjects, overt noun phrases, overt pronouns, and redundant overt subjects. Redundant overt subjects were defined as cases in which an overt subject was used despite the fact that the referent was already accessible in the discourse and a null subject would have been more appropriate according to Turkish discourse norms. The second dimension was reference chain coherence, which evaluated whether the main characters were tracked consistently throughout the narrative. Breaks in reference chains, ambiguous pronoun use, and topic shifts were identified as problematic links. Quantitative comparisons between the groups were conducted using the Mann Whitney U test because of the small sample size and the non normal distribution of the data.

The findings supported both hypotheses. The heritage group produced substantially higher rates of redundant overt subject use than the Turkish dominant group. The mean rate of redundant overt subject use was 28.7 percent in the heritage group and 8.7 percent in the Turkish dominant group. This difference was statistically significant. The result indicates that the heritage children tended to overtly repeat subject noun phrases or pronouns in contexts where Turkish discourse norms would normally favor a null subject. This pattern suggests an overexplicit style of reference management that may reflect the influence of Dutch and English, both of which require overt subjects more systematically than Turkish.

The second set of findings concerned reference chain coherence. The heritage group obtained a mean coherence rate of 70.2 percent, whereas the Turkish dominant group reached a mean coherence rate of 90.8 percent. This difference was also statistically significant. The heritage group showed more frequent reference chain breaks, ambiguous pronoun use, and topic shifts. By contrast, the Turkish dominant children maintained character reference more consistently and used null subjects more effectively to sustain narrative continuity. For both major variables, complete group separation was observed, with U values reaching 0.00

and significance levels below .001. The effect sizes were large, indicating a strong and systematic difference between the two groups.

Qualitative observations supported the quantitative findings. In the heritage narratives, children frequently repeated accessible subjects, used ambiguous pronouns such as *o* and *bu*, and occasionally showed lexical retrieval difficulties in naming animals, objects, or spatial relations. These difficulties sometimes disrupted narrative flow and weakened referential continuity. In the Turkish dominant narratives, reference tracking was generally more fluent, null subjects were used appropriately, and overt noun phrases were introduced mainly when a new character entered the story or when a shift in focus was required.

The study demonstrates that Turkish subject realization and reference chain coherence are sensitive to multilingual language exposure patterns. The findings provide empirical support for the Interface Hypothesis by showing that syntax and discourse interface structures are more vulnerable in Turkish heritage children living in a Dutch dominant environment than in Turkish dominant children living in Türkiye. The results suggest that heritage children may possess the grammatical resources required for Turkish subject realization, yet experience difficulty coordinating these resources with discourse level requirements in real time narrative production. The dominance of Dutch, limited formal Turkish input, and additional school based exposure to English appear to shape how Turkish discourse norms are consolidated. The study contributes to research on Turkish as a heritage language, multilingual narrative development, and interface vulnerability. It also highlights the importance of sustained and varied Turkish exposure for the development of discourse pragmatic competence in heritage language contexts.

Keywords: Pro-drop, subject realization, interface hypothesis, Turkish narrative, reference chain, syntax–discourse interface.

الملخص المنظَّم:

أظهرت البحوث المتعلقة بالتعدد اللغوي وتطوّر لغة التراث أن البنى النحوية التي تتطلب تنسيقًا بين التركيب النحوي والخطاب قد تكون أكثر عرضة للتأثر لدى المتحدثين ثنائيّي اللغة ومتعدّدي اللغات. وتُعدّ التركية من اللغات التي تجيز إسقاط الضمير الفاعل، إذ يمكن الحفاظ على الإحالة إلى الفاعل دون التصريح به في صورة معجمية متى ظلّ مرجعه متاحًا في الخطاب. ولدى المتحدثين الذين تُعدّ التركية لغتهم المهيمنة، لا يخضع التناوب بين الفاعل الصفري والمركّبات الاسمية الظاهرة والضمائر للقواعد النحوية فحسب، بل تحكمه أيضًا استمرارية الخطاب، وإمكانية الوصول إلى المرجع، والحفاظ على الموضوع، والملاءمة التداولية. غير أنّ انخفاض مستوى التعرّض للتركية، وهيمنة لغة المجتمع، والاحتكاك بلغات إضافية تُدرَّس في المدرسة، قد تؤثر، في سياقات لغة التراث، في كيفية إدارة الأطفال للإحالة في السرد الشفهي. وتتناول هذه الدراسة تحقّق الفاعل في التركية وتماسك سلاسل الإحالة في سرديات الأطفال الناطقين بالتركية بوصفها لغة تراث والمقيمين في هولندا، والأطفال الذين تُعدّ التركية لغتهم المهيمنة والمقيمين في تركيا [Office1].

تهدف الدراسة إلى المقارنة بين أنماط تحقّق الفاعل وتماسك سلاسل الإحالة في السرديات الشفهية باللغة التركية التي تنتجها مجموعتان من الأطفال. تتكوّن المجموعة الأولى من أطفال ناطقين بالتركية بوصفها لغة تراث ويقيمون في هولندا، ويكتسبون التركية أساسًا في المنزل، ويستخدمون الهولندية بوصفها اللغة المهيمنة في المدرسة والحياة الاجتماعية، ويتعرّضون للإنجليزية من خلال تعليم اللغات الأجنبية في المدرسة. أمّا المجموعة الثانية فتتكوّن من أطفال يقيمون في تركيا وتُعدّ التركية لغتهم المهيمنة، إذ تمثّل لغة التواصل الرئيسة في المنزل والمدرسة والمحيط الاجتماعي الأوسع، ولا يتعرّضون للإنجليزية إلا من خلال المنهج الدراسي الوطني. واستنادًا إلى فرضية الواجهة التي طرحتها سوراتشي، تتوقّع الدراسة أن تكون البنى التي تتطلب تنسيقًا بين التركيب النحوي والخطاب أكثر هشاشة لدى مجموعة لغة التراث مقارنةً بمجموعة الأطفال ذوي الهيمنة اللغوية التركية.

اعتمدت الدراسة تصميمًا لسانيًا مقارنًا شمل مجموعتين من المشاركين. ضمّت مجموعة لغة التراث تسعة أطفال من أصول تركية يقيمون في هولندا، وتتراوح أعمارهم بين 10 و15 عامًا. وكان هؤلاء الأطفال يستخدمون التركية أساسًا في البيئة المنزلية، ولا يتلقّون تعليمًا رسميًا باللغة التركية في المدرسة، ويستخدمون الهولندية بوصفها اللغة المهيمنة في السياقات التعليمية والاجتماعية. كما كانوا يتلقّون تعليمًا في اللغة الإنجليزية في المدرسة لمدة تتراوح بين ساعتين وأربع ساعات أسبوعيًا تقريبًا. وضمّت مجموعة الهيمنة اللغوية التركية تسعة أطفال يقيمون في تركيا، وتتراوح أعمارهم كذلك بين 10 و15 عامًا، ويلتحقون بمدارس حكومية، ويستخدمون التركية بوصفها اللغة المهيمنة في المنزل والمدرسة والبيئة الاجتماعية. وكانوا يتلقّون تعليمًا في اللغة الإنجليزية لمدة ساعتين أو أربع ساعات أسبوعيًا ضمن المنهج الدراسي [Office2].

لميرسر (*Frog, Where Are You?*) «جُمعت البيانات باستخدام الكتاب المصوَّر الخالي من الكلمات «أيها الضفدع، أين أنت؟ وطُلب من كل مشارك تصفّح الكتاب المصوَّر وإنتاج سرد شفهي باللغة التركية. وسُجّلت السرديات صوتيًا، ثم [Office3]. ماير (1969) فُرّغت نصيًا ورُمّزت وحُلّلت. وركّز الترميز على بُعدين رئيسين. تمثّل البُعد الأول في تحقّق الفاعل، وشمل الفاعل الصفري، والمركّبات الاسمية الظاهرة، والضمائر الظاهرة، وحالات الإظهار الزائد للفاعل. وعُرّفت حالات الإظهار الزائد للفاعل بأنها الحالات التي يُستخدم فيها فاعل ظاهر على الرغم من أنّ مرجعه متاح بالفعل في الخطاب، وأنّ استخدام الفاعل الصفري يكون أكثر ملاءمة وفقًا للأعراف الخطابية في التركية. أمّا البُعد الثاني فتمثّل في تماسك سلاسل الإحالة، حيث جرى تقييم مدى اتّساق تتبّع الشخصيات الرئيسة على امتداد السرد. وعُدّت

انقطاعات سلاسل الإحالة، والاستخدام الملتبس للضمائر، والتحوّلات الموضوعية روابطَ إشكالية. وأُجريت المقارنات الكمية بين المجموعتين نظرًا إلى صغر حجم العيّنة وعدم اعتدالية توزيع البيانات، U باستخدام اختبار مان–ويتني.

دعمت النتائج كلتا الفرضيتين. فقد سجّلت مجموعة لغة التراث معدّلات أعلى بدرجة ملحوظة من الإظهار الزائد للفاعل مقارنةً بمجموعة الهيمنة اللغوية التركية. وبلغ متوسط معدّل الإظهار الزائد للفاعل 28.7% لدى مجموعة لغة التراث، مقابل 8.7% لدى مجموعة الهيمنة اللغوية التركية. وكان هذا الفرق دالًّا إحصائيًا. وتشير هذه النتيجة إلى أنّ أطفال لغة التراث مالوا إلى تكرار المركّبات الاسمية أو الضمائر التي تشغل موقع الفاعل بصورة صريحة في سياقات ترجّح فيها الأعراف الخطابية التركية عادةً استخدام الفاعل الصفري. ويوحي هذا النمط بأسلوب يتّسم بالإفراط في التصريح عند إدارة الإحالة، وقد يعكس تأثير الهولندية والإنجليزية، اللتين تفرضان إظهار الفاعل بصورة أكثر انتظامًا من التركية.

تعلّقت المجموعة الثانية من النتائج بتماسك سلاسل الإحالة. فقد بلغ متوسط معدّل التماسك لدى مجموعة لغة التراث 70.2%، في حين بلغ لدى مجموعة الهيمنة اللغوية التركية 90.8%. وكان هذا الفرق أيضًا دالًّا إحصائيًا. وأظهرت مجموعة لغة التراث تواترًا أعلى لانقطاعات سلاسل الإحالة، والاستخدام الملتبس للضمائر، والتحوّلات الموضوعية. وفي المقابل، حافظ الأطفال ذوو الهيمنة اللغوية التركية على الإحالة إلى الشخصيات بدرجة أكبر من الاتّساق، واستخدموا الفاعل الصفري بفاعلية أكبر للحفاظ على الاستمرارية السردية. ولوحظ مقدار 0.00، وكانت مستويات الدلالة أقل من 0.001. كما كانت U انفصال تام بين المجموعتين في كلا المتغيّرين الرئيسين، إذ بلغت قيم أحجام الأثر كبيرة، مما يشير إلى وجود فرق قوي ومنتظم بين المجموعتين.

دعمت الملاحظات النوعية النتائج الكمية. ففي سرديات مجموعة لغة التراث، كرّر الأطفال بكثرة الفواعل ذات المراجع المتاحة في وأظهروا أحيانًا صعوبات في الاسترجاع المعجمي عند تسمية الحيوانات، *bu* و *o* الخطاب، واستخدموا صيغًا ضميرية ملتبسة مثل [Office4] أو الأشياء أو التعبير عن العلاقات المكانية. وقد أدّت هذه الصعوبات أحيانًا إلى تعطيل انسياب السرد وإضعاف الاستمرارية الإحالية. أمّا في سرديات مجموعة الهيمنة اللغوية التركية، فكان تتبّع الإحالة أكثر سلاسة عمومًا، واستُخدم الفاعل الصفري على نحو ملائم، وأُدخلت المركّبات الاسمية الظاهرة أساسًا عند ظهور شخصية جديدة في القصة أو عند الحاجة إلى تغيير بؤرة التركيز.

تُبيّن الدراسة أنّ تحقّق الفاعل في التركية وتماسك سلاسل الإحالة يتأثران بأنماط التعرّض اللغوي في السياقات المتعدّدة اللغات. وتقدّم النتائج دعمًا تجريبيًا لفرضية الواجهة، إذ تُظهر أنّ البنى الواقعة عند واجهة التركيب النحوي والخطاب أكثر عرضة للتأثر لدى الأطفال الناطقين بالتركية بوصفها لغة تراث والمقيمين في بيئة تهيمن فيها الهولندية، مقارنةً بالأطفال ذوي الهيمنة اللغوية التركية المقيمين في تركيا. وتشير النتائج إلى أنّ أطفال لغة التراث قد يمتلكون الموارد النحوية اللازمة لتحقّق الفاعل في التركية، لكنهم يواجهون صعوبة في تنسيق هذه الموارد مع متطلبات المستوى الخطابي أثناء الإنتاج السردي الآني. ويبدو أنّ هيمنة الهولندية، ومحدودية المدخلات التركية ضمن التعليم الرسمي، والتعرّض الإضافي للإنجليزية في المدرسة، تسهم في تشكيل كيفية ترسّخ الأعراف الخطابية التركية. وتُسهم الدراسة في البحوث المتعلقة بالتركية بوصفها لغة تراث، وتطوّر السرد في سياقات التعدد اللغوي، وهشاشة الواجهة. كما تؤكد أهمية التعرّض المستمر والمتنوّع للتركية في تنمية الكفاية الخطابية والتداولية في سياقات لغة التراث.

الكلمات المفتاحية: إسقاط الضمير الفاعل، تحقّق الفاعل، فرضية الواجهة، السرد باللغة التركية، سلسلة الإحالة، واجهة التركيب النحوي والخطاب.

Résumé Structuré:

Les recherches sur le multilinguisme et le développement des langues d'héritage ont montré que les structures grammaticales nécessitant une coordination entre la syntaxe et le discours peuvent être particulièrement vulnérables chez les locuteurs bilingues et multilingues. Le turc est une langue à sujet nul dans laquelle la référence au sujet peut être maintenue sans sujet lexical explicite lorsque le référent demeure accessible dans le discours. Chez les locuteurs à dominance linguistique turque, l'alternance entre sujets nuls, syntagmes nominaux explicites et pronoms est régie non seulement par la grammaire, mais également par la continuité discursive, l'accessibilité référentielle, le maintien du topique et l'adéquation pragmatique. Dans les contextes de langue d'héritage, toutefois, une exposition réduite au turc, la dominance de la langue sociétale et le contact avec d'autres langues enseignées à l'école peuvent influer sur la manière dont les enfants gèrent la référence dans leurs récits oraux. Cette étude examine la réalisation du sujet en turc et la cohérence des chaînes référentielles dans les récits d'enfants locuteurs du turc comme langue d'héritage résidant aux Pays-Bas et d'enfants à dominance linguistique turque résidant en Turquie [Office1].

L'étude vise à comparer les modes de réalisation du sujet et la cohérence des chaînes référentielles dans les récits oraux en turc produits par deux groupes d'enfants. Le premier groupe comprend des enfants locuteurs du turc comme langue d'héritage résidant aux Pays-Bas, qui acquièrent le turc principalement au sein du foyer, utilisent le néerlandais comme langue dominante à l'école et dans la vie sociale, et sont exposés à l'anglais dans le cadre de l'enseignement scolaire des langues étrangères. Le second groupe comprend des enfants à dominance linguistique turque résidant en Turquie, pour lesquels le turc constitue la principale langue de communication au sein du foyer, à l'école et dans l'environnement social élargi, et qui ne sont exposés à l'anglais que dans le cadre du programme scolaire national. S'appuyant sur l'hypothèse de

l'interface proposée par Sorace, l'étude prédit que les structures nécessitant une coordination entre la syntaxe et le discours seront plus fragiles dans le groupe de locuteurs d'héritage que dans le groupe à dominance linguistique turque.

L'étude a adopté un protocole de recherche linguistique comparative comprenant deux groupes de participants. Le groupe de locuteurs d'héritage comptait neuf enfants d'origine turque résidant aux Pays-Bas, âgés de 10 à 15 ans. Ces enfants utilisaient le turc principalement dans l'environnement familial, ne recevaient aucun enseignement formel en turc à l'école et utilisaient le néerlandais comme langue dominante dans les contextes éducatifs et sociaux. Ils suivaient également des cours d'anglais à l'école à raison d'environ deux à quatre heures par semaine. Le groupe à dominance linguistique turque comprenait neuf enfants résidant en Turquie, également âgés de 10 à 15 ans, scolarisés dans des établissements publics et utilisant le turc comme langue dominante dans les environnements familial, scolaire et social. Ils bénéficiaient de deux ou quatre heures hebdomadaires d'enseignement de l'anglais dans le cadre du programme scolaire [Office2].

Les données ont été recueillies au moyen de l'album sans texte de Mercer Mayer (1969), *Frog, Where Are You?* [Office3]. Chaque participant a été invité à examiner l'album et à produire un récit oral en turc. Les récits ont été enregistrés, transcrits, codés et analysés. Le codage portait sur deux dimensions principales. La première concernait la réalisation du sujet et distinguait les sujets nuls, les syntagmes nominaux explicites, les pronoms explicites et les sujets explicites redondants. Les sujets explicites redondants ont été définis comme les cas dans lesquels un sujet explicite était employé alors que son référent était déjà accessible dans le discours et qu'un sujet nul aurait été plus approprié au regard des normes discursives du turc. La seconde dimension concernait la cohérence des chaînes référentielles et évaluait si les personnages principaux faisaient l'objet d'un suivi référentiel constant tout au long du récit. Les ruptures de chaînes référentielles, les emplois pronominaux ambigus et les changements de topique ont été considérés comme des maillons problématiques. Les comparaisons quantitatives entre les groupes ont été réalisées à l'aide du test U de Mann–Whitney, compte tenu de la petite taille de l'échantillon et de la distribution non normale des données.

Les résultats ont corroboré les deux hypothèses. Le groupe de locuteurs d'héritage présentait des taux d'emploi de sujets explicites redondants nettement supérieurs à ceux du groupe à dominance linguistique turque. Le taux moyen d'emploi de sujets explicites redondants atteignait 28,7 % dans le groupe de locuteurs d'héritage, contre 8,7 % dans le groupe à dominance linguistique turque. Cette différence était statistiquement significative. Ce résultat indique que les enfants locuteurs d'héritage avaient tendance à répéter explicitement les syntagmes nominaux ou les pronoms sujets dans des contextes où les normes discursives du turc privilégieraient normalement un sujet nul. Cette tendance suggère un mode de gestion de la référence caractérisé par une explicitation excessive, susceptible de refléter l'influence du néerlandais et de l'anglais, deux langues qui imposent plus systématiquement que le turc la présence de sujets explicites.

Le second ensemble de résultats concernait la cohérence des chaînes référentielles. Le groupe de locuteurs d'héritage obtenait un taux moyen de cohérence de 70,2 %, tandis que le groupe à dominance linguistique turque atteignait 90,8 %. Cette différence était également statistiquement significative. Le groupe de locuteurs d'héritage présentait davantage de ruptures de chaînes référentielles, d'emplois pronominaux ambigus et de changements de topique. À l'inverse, les enfants à dominance linguistique turque maintenaient la référence aux personnages de manière plus constante et utilisaient plus efficacement les sujets nuls pour assurer la continuité narrative. Pour les deux variables principales, une séparation complète entre les groupes a été observée, avec des valeurs de U égales à 0,00 et des valeurs de p inférieures à 0,001. Les tailles d'effet étaient importantes, indiquant une différence forte et systématique entre les deux groupes.

Les observations qualitatives ont corroboré les résultats quantitatifs. Dans les récits des locuteurs d'héritage, les enfants répétaient fréquemment des sujets dont les référents étaient accessibles, employaient de manière ambiguë des pronoms tels que *o* et *bu* [Office4] et manifestaient parfois des difficultés d'accès lexical pour nommer des animaux, des objets ou des relations spatiales. Ces difficultés perturbaient parfois la fluidité du récit et affaiblissaient la continuité référentielle. Dans les récits des enfants à dominance linguistique turque, le suivi référentiel était généralement plus fluide, les sujets nuls étaient employés de manière appropriée et les syntagmes nominaux explicites étaient introduits principalement lorsqu'un nouveau personnage apparaissait dans l'histoire ou qu'un déplacement du centre d'attention était nécessaire.

L'étude montre que la réalisation du sujet en turc et la cohérence des chaînes référentielles sont sensibles aux modalités d'exposition linguistique en contexte multilingue. Les résultats apportent un soutien empirique à l'hypothèse de l'interface en montrant que les structures relevant de l'interface syntaxe–discours sont plus vulnérables chez les enfants locuteurs du turc comme langue d'héritage vivant dans un environnement à dominance néerlandaise que chez les enfants à dominance linguistique turque résidant en Turquie. Ils suggèrent que les enfants locuteurs d'héritage peuvent disposer des ressources grammaticales nécessaires à la réalisation du sujet en turc, tout en éprouvant des difficultés à coordonner ces ressources avec les exigences discursives lors de la production narrative en temps réel. La dominance du néerlandais, la quantité limitée d'input en turc dans un cadre formel et l'exposition supplémentaire à l'anglais en milieu scolaire semblent façonner la manière dont les normes discursives du turc se consolident. L'étude contribue aux recherches sur le turc comme langue d'héritage, le développement narratif multilingue et la vulnérabilité à l'interface. Elle souligne également l'importance d'une exposition soutenue et diversifiée au turc pour le développement de la compétence discursive et pragmatique dans les contextes de langue d'héritage.

Mots-clés: Sujet nul, réalisation du sujet, hypothèse de l'interface, récit en turc, chaîne référentielle, interface syntaxe–discours.

Resumen Estructurado:

Las investigaciones sobre el multilingüismo y el desarrollo de las lenguas de herencia han demostrado que las estructuras gramaticales que requieren coordinación entre la sintaxis y el discurso pueden ser especialmente vulnerables en los hablantes bilingües y multilingües. El turco es una lengua de sujeto nulo en la que puede mantenerse la referencia al sujeto sin recurrir a sujetos léxicos explícitos cuando el referente sigue siendo accesible en el discurso. En los hablantes con predominio del turco, la alternancia entre sujetos nulos, sintagmas nominales explícitos y pronombres está regida no solo por la gramática, sino también por la continuidad discursiva, la accesibilidad referencial, el mantenimiento del tópico y la adecuación pragmática. Sin embargo, en los contextos de lengua de herencia, una menor exposición al turco, el predominio de la lengua de la sociedad y el contacto con otras lenguas escolares pueden influir en la manera en que los niños gestionan la referencia en sus narraciones orales. Este estudio examina la realización del sujeto en turco y la coherencia de las cadenas referenciales en las narraciones de niños hablantes de turco como lengua de herencia residentes en los Países Bajos y de niños con predominio del turco residentes en Turquía [Office1].

El estudio tiene como objetivo comparar los patrones de realización del sujeto y la coherencia de las cadenas referenciales en las narraciones orales en turco producidas por dos grupos de niños. El primer grupo está compuesto por niños hablantes de turco como lengua de herencia residentes en los Países Bajos, que adquieren el turco principalmente en el hogar, utilizan el neerlandés como lengua dominante en la escuela y en la vida social, y están expuestos al inglés mediante la enseñanza escolar de lenguas extranjeras. El segundo grupo está integrado por niños con predominio del turco residentes en Turquía, para quienes el turco constituye la principal lengua de comunicación en el hogar, en la escuela y en el entorno social más amplio, y cuya exposición al inglés se limita al currículo escolar nacional. A partir de la hipótesis de la interfaz propuesta por Sorace, el estudio predice que las estructuras que requieren coordinación entre la sintaxis y el discurso serán más frágiles en el grupo de hablantes de herencia que en el grupo con predominio del turco.

El estudio adoptó un diseño de investigación lingüística comparativa con dos grupos de participantes. El grupo de hablantes de herencia incluyó a nueve niños de origen turco residentes en los Países Bajos, de entre 10 y 15 años. Estos niños utilizaban el turco principalmente en el entorno familiar, no recibían educación formal en turco en la escuela y empleaban el neerlandés como lengua dominante en los ámbitos educativo y social. Asimismo, recibían clases de inglés en la escuela durante aproximadamente entre dos y cuatro horas semanales. El grupo con predominio del turco estuvo compuesto por nueve niños residentes en Turquía, también de entre 10 y 15 años, que asistían a escuelas públicas y utilizaban el turco como lengua dominante en el hogar, en la escuela y en el entorno social. Recibían clases de inglés durante dos o cuatro horas semanales como parte del currículo escolar [Office2].

Los datos se recopilaron mediante el libro ilustrado sin palabras *Frog, Where Are You?*, de Mercer Mayer (1969) [Office3]. Se pidió a cada participante que examinara el libro y produjera una narración oral en turco. Las narraciones se grabaron en audio, se transcribieron, se codificaron y se analizaron. La codificación se centró en dos dimensiones principales. La primera fue la realización del sujeto e incluyó sujetos nulos,

sintagmas nominales explícitos, pronombres explícitos y sujetos explícitos redundantes. Los sujetos explícitos redundantes se definieron como aquellos casos en los que se empleaba un sujeto explícito pese a que su referente ya era accesible en el discurso y un sujeto nulo habría resultado más adecuado según las normas discursivas del turco. La segunda dimensión fue la coherencia de las cadenas referenciales, mediante la cual se evaluó si se mantenía un seguimiento referencial consistente de los personajes principales a lo largo de la narración. Las rupturas de las cadenas referenciales, el uso ambiguo de pronombres y los cambios de tópico se identificaron como eslabones problemáticos. Las comparaciones cuantitativas entre los grupos se realizaron mediante la prueba U de Mann–Whitney, debido al reducido tamaño de la muestra y a la distribución no normal de los datos.

Los resultados respaldaron ambas hipótesis. El grupo de hablantes de herencia presentó tasas considerablemente más elevadas de uso de sujetos explícitos redundantes que el grupo con predominio del turco. La tasa media de uso de sujetos explícitos redundantes fue del 28,7 % en el grupo de hablantes de herencia y del 8,7 % en el grupo con predominio del turco. Esta diferencia fue estadísticamente significativa. El resultado indica que los niños hablantes de herencia tendían a repetir explícitamente sintagmas nominales o pronombres en función de sujeto en contextos en los que las normas discursivas del turco normalmente favorecerían un sujeto nulo. Este patrón sugiere un estilo de gestión de la referencia caracterizado por una explicitud excesiva, que podría reflejar la influencia del neerlandés y del inglés, lenguas que exigen sujetos explícitos de manera más sistemática que el turco.

El segundo conjunto de resultados se relacionó con la coherencia de las cadenas referenciales. El grupo de hablantes de herencia obtuvo una tasa media de coherencia del 70,2 %, mientras que el grupo con predominio del turco alcanzó una tasa media del 90,8 %. Esta diferencia también fue estadísticamente significativa. El grupo de hablantes de herencia mostró una mayor frecuencia de rupturas de las cadenas referenciales, usos ambiguos de pronombres y cambios de tópico. En cambio, los niños con predominio del turco mantuvieron la referencia a los personajes de manera más consistente y utilizaron los sujetos nulos con mayor eficacia para sostener la continuidad narrativa. En ambas variables principales se observó una separación completa entre los grupos, con valores de U de 0,00 y valores de p inferiores a 0,001. Los tamaños del efecto fueron grandes, lo que indica una diferencia marcada y sistemática entre los dos grupos.

Las observaciones cualitativas respaldaron los resultados cuantitativos. En las narraciones de los hablantes de herencia, los niños repetían con frecuencia sujetos cuyos referentes ya eran accesibles, utilizaban de manera ambigua pronombres como *o* y *bu* [Office4] y, en ocasiones, mostraban dificultades de recuperación léxica al nombrar animales, objetos o relaciones espaciales. Estas dificultades interrumpían a veces la fluidez narrativa y debilitaban la continuidad referencial. En las narraciones de los niños con predominio del turco, el seguimiento referencial era, en general, más fluido, los sujetos nulos se empleaban adecuadamente y los sintagmas nominales explícitos se introducían principalmente cuando aparecía un nuevo personaje en la historia o cuando era necesario desplazar el foco de atención.

El estudio demuestra que la realización del sujeto en turco y la coherencia de las cadenas referenciales son sensibles a los patrones de exposición lingüística en contextos multilingües. Los resultados aportan respaldo empírico a la hipótesis de la interfaz al mostrar que las estructuras de la interfaz sintaxis–discurso son más vulnerables en los niños hablantes de turco como lengua de herencia que viven en un entorno de predominio del neerlandés que en los niños con predominio del turco residentes en Turquía. Los resultados sugieren que los niños hablantes de herencia pueden disponer de los recursos gramaticales necesarios para la realización del sujeto en turco y, aun así, experimentar dificultades para coordinarlos con los requisitos discursivos durante la producción narrativa en tiempo real. El predominio del neerlandés, la limitada exposición formal al turco y la exposición adicional al inglés en el ámbito escolar parecen configurar la manera en que se consolidan las normas discursivas del turco. El estudio contribuye a la investigación sobre el turco como lengua de herencia, el desarrollo narrativo multilingüe y la vulnerabilidad de la interfaz. Asimismo, destaca la importancia de una exposición sostenida y variada al turco para el desarrollo de la competencia discursivo-pragmática en los contextos de lengua de herencia.

Palabras clave: Sujeto nulo, realización del sujeto, hipótesis de la interfaz, narración en turco, cadena referencial, interfaz sintaxis–discurso.

结构化摘要：

多语现象与传承语发展的相关研究表明，需要句法与语篇协调配合的语法结构，在双语和多语使用者中可能尤为脆弱。土耳其语属于代词脱落语言；当指称对象在语篇中保持可及状态时，即使不使用显性的词汇性主语，也能够维持主语指称。对于以土耳其语为优势语言的使用者而言，零主语、显性名词短语与代词之间的交替不仅受语法规则制约，还受到语篇连续性、指称可及性、话题维持及语用适切性的共同影响。然而，在传承语情境下，土耳其语接触量的减少、社会通用语言的优势地位，以及对其他学校教学语言的接触，均可能影响儿童在口头叙事中管理指称的方式。本研究考察居住在荷兰的土耳其语传承语儿童与居住在土耳其、以土耳其语为优势语言的儿童在叙事中的土耳其语主语实现及指称链连贯性 [Office1]。

本研究旨在比较两组儿童所生成的土耳其语口头叙事中的主语实现模式与指称链连贯性。第一组为居住在荷兰的土耳其语传承语儿童。他们主要在家庭环境中习得土耳其语，在学校及社会生活中以荷兰语为优势语言，并通过学校外语教学接触英语。第二组为居住在土耳其、以土耳其语为优势语言的儿童。土耳其语是他们在家庭、学校及更广泛社会环境中的主要交际语言，而其英语接触仅限于国家学校课程。基于Sorace提出的界面假说，本研究预测，与土耳其语优势组相比，传承语组中需要句法与语篇协调的结构将表现出更高的脆弱性。

本研究采用比较语言学研究设计，设置两组参与者。传承语组包括九名居住在荷兰的土耳其裔儿童，年龄介于10至15岁。这些儿童主要在家庭环境中使用土耳其语，在学校未接受以土耳其语开展的正规教育，并在教育与社会交往情境中以荷兰语为优势语言。此外，他们每周在学校接受约两至四小时的英语教学。土耳其语优势组包括九名居住在土耳其的儿童，年龄同样介于10至15岁，均就读于公立学校，并在家庭、学校及社会环境中以土耳其语为优势语言。他们依照学校课程安排，每周接受两小时或四小时的英语教学 [Office2]。

研究采用Mercer Mayer于1969年出版的无字图画书《青蛙，你在哪里？》（*Frog, Where Are You?*）收集数据 [Office3]。每位参与者均被要求观察该图画书，并用土耳其语进行口头叙事。研究对叙事进行录音、转写、编码与分析。编码主要围绕两个维度展开。第一维度为主语实现，包括零主语、显性名词短语、显性代词及冗余显性主语。冗余显性主语被界定为：指称对象在语篇中已处于可及状态，且依据土耳其语语篇规范使用零主语更为适切，却仍使用显性主语的情况。第二维度为指称链连贯性，用于评估叙事过程中是否始终一致地追踪主要人物的指称。指称链断裂、代词使用歧义及话题转换被识别为存在问题的衔接环节。鉴于样本量较小且数据不服从正态分布，研究采用Mann–Whitney U检验进行组间定量比较。

研究结果支持两项假设。传承语组的冗余显性主语使用率明显高于土耳其语优势组。传承语组的冗余显性主语平均使用率为28.7%，而土耳其语优势组为8.7%，组间差异具有统计学显著性。该结果表明，在土耳其语语篇规范通常倾向于使用零主语的情境中，传承语儿童更倾向于显性重复充当主语的名词短语或代词。这一模式显示出一种过度显化的指称管理方式，可能反映了荷兰语和英语的影响；与土耳其语相比，这两种语言对显性主语的要求更为系统。

第二组研究结果涉及指称链连贯性。传承语组的平均连贯率为70.2%，而土耳其语优势组为90.8%，该差异同样具有统计学显著性。传承语组更频繁地出现指称链断裂、代词使用歧义及话题转换。相比之下，土耳其语优势组儿童能够更一致地维持人物指称，并更有效地使用零主语维持叙事连续性。在两个主要变量上，均观察到两组数据完全分离，U值均为0.00，显著性水平低于0.001。效应量均较大，表明两组之间存在明显且系统性的差异。

定性观察支持了定量研究结果。在传承语组的叙事中，儿童经常重复指称对象已处于可及状态的主语，对*o*和*bu*等代词的使用存在歧义 [Office4]，并且在命名动物、物体或表达空间关系时偶尔表现出词汇提取困难。这些困难有时会打断叙事的流畅性，并削弱指称连续性。在土耳其语优势组的叙事中，指称追踪总体上更为流畅，零主语的使用较为适切，而显性名词短语主要在新人物进入故事或需要转移注意焦点时使用。

本研究表明，土耳其语主语实现与指称链连贯性对多语接触模式具有敏感性。研究发现，与居住在土耳其、以土耳其语为优势语言的儿童相比，生活在荷兰语占优势环境中的土耳其语传承语儿童，其句法—
语篇界面结构更为脆弱，从而为界面假说提供了实证支持。研究结果表明，传承语儿童可能具备实现土耳其语主语所需的语法资源，但在实时叙事生成过程中，仍难以将这些资源与语篇层面的要求协调起来。荷兰语的优势地位、有限的正规土耳其语输入，以及学校教育中额外的英语接触，似乎共同影响着土耳其语语篇规范的巩固方式。本研究为土耳其语传承语研究、多语叙事发展研究及界面脆弱性研究作出了贡献，同时强调，在传承语情境下，持续且多样化的土耳其语接触对于发展语篇—语用能力具有重要意义。

关键词： 代词脱落、主语实现、界面假说、土耳其语叙事、指称链、句法—语篇界面。

Структурированная Аннотация:

Исследования многоязычия и развития наследуемого языка показали, что грамматические структуры, требующие координации синтаксиса и дискурса, могут быть особенно уязвимыми у билингвальных и мультилингвальных носителей. Турецкий относится к языкам с нулевым подлежащим, в которых референция к субъекту может поддерживаться без эксплицитно выраженного лексического подлежащего, если референт остаётся доступным в дискурсе. У носителей с доминирующим турецким языком чередование нулевых подлежащих, эксплицитных именных групп и местоимений определяется не только грамматикой, но и дискурсивной непрерывностью, референциальной доступностью, сохранением топика и прагматической уместностью. Однако в условиях наследуемого языка сокращение контакта с турецким, доминирование языка окружающего общества и освоение дополнительных языков в школе могут влиять на способы управления референцией в устных нарративах детей. В настоящем исследовании рассматриваются реализация подлежащего в турецком языке и связность референциальных цепочек в нарративах детей — носителей турецкого как наследуемого языка, проживающих в Нидерландах, и детей с доминирующим турецким языком, проживающих в Турции [Office1].

Цель исследования — сопоставить модели реализации подлежащего и связность референциальных цепочек в устных нарративах на турецком языке, созданных двумя группами детей. Первую группу составляют дети — носители турецкого как наследуемого языка, проживающие в Нидерландах, которые усваивают турецкий преимущественно в семье, используют нидерландский в качестве доминирующего языка в школе и социальной жизни и изучают английский в рамках школьного обучения иностранным языкам. Во вторую группу входят дети с доминирующим турецким языком, проживающие в Турции, для которых турецкий является основным языком общения дома, в школе и в более широком социальном окружении, а контакт с английским ограничивается национальной школьной программой. Опираясь на гипотезу интерфейса, предложенную Сораче, исследование предполагает, что структуры, требующие координации синтаксиса и дискурса, будут более уязвимыми в группе носителей наследуемого языка, чем в группе с доминирующим турецким языком.

В исследовании использован сравнительный лингвистический дизайн с участием двух групп. Группа носителей наследуемого языка включала девять детей турецкого происхождения в возрасте от 10 до 15 лет, проживающих в Нидерландах. Эти дети использовали турецкий преимущественно в домашней среде, не получали формального образования на турецком языке в школе и использовали нидерландский как доминирующий язык в образовательной и социальной среде. Кроме того, они изучали английский в школе приблизительно от двух до четырёх часов в неделю. Группа с доминирующим турецким языком включала девять детей, проживающих в Турции, также в возрасте от 10 до 15 лет, которые посещали государственные школы и использовали турецкий как доминирующий язык дома, в школе и в социальном окружении. В рамках школьной программы они изучали английский два или четыре часа в неделю [Office2].

Данные были собраны с использованием иллюстрированной книги без текста Мерсера Майера (1969) «Лягушка, где ты?» (*Frog, Where Are You?*) [Office3]. Каждому участнику предлагалось рассмотреть книгу и составить устный рассказ на турецком языке. Нарративы были записаны на

аудионоситель, транскрибированы, закодированы и проанализированы. Кодирование охватывало два основных измерения. Первое касалось реализации подлежащего и включало нулевые подлежащие, эксплицитные именные группы, эксплицитные местоимения и избыточные эксплицитные подлежащие. Под избыточными эксплицитными подлежащими понимались случаи, когда подлежащее выражалось эксплицитно, несмотря на то что его референт уже был доступен в дискурсе и использование нулевого подлежащего было бы более уместным в соответствии с дискурсивными нормами турецкого языка. Второе измерение касалось связности референциальных цепочек и позволяло оценить последовательность референциального отслеживания главных персонажей на протяжении повествования. Разрывы референциальных цепочек, неоднозначное употребление местоимений и смены топика рассматривались как проблемные звенья. Количественные межгрупповые сравнения проводились с использованием U-критерия Манна — Уитни ввиду малого объёма выборки и отклонения распределения данных от нормального.

Полученные результаты подтвердили обе гипотезы. В группе носителей наследуемого языка частота употребления избыточных эксплицитных подлежащих была существенно выше, чем в группе с доминирующим турецким языком. Средняя доля употреблений избыточных эксплицитных подлежащих составила 28,7 % в группе носителей наследуемого языка и 8,7 % в группе с доминирующим турецким языком. Это различие было статистически значимым. Результат указывает на то, что дети — носители наследуемого языка были склонны эксплицитно повторять именные группы или местоимения в позиции подлежащего в контекстах, в которых дискурсивные нормы турецкого языка обычно предполагают предпочтительное использование нулевого подлежащего. Такая закономерность свидетельствует о чрезмерной эксплицитности управления референцией, которая может отражать влияние нидерландского и английского языков, более последовательно требующих эксплицитного выражения подлежащего, чем турецкий.

Вторая группа результатов касалась связности референциальных цепочек. В группе носителей наследуемого языка средний показатель связности составил 70,2 %, тогда как в группе с доминирующим турецким языком он достиг 90,8 %. Это различие также было статистически значимым. В группе носителей наследуемого языка чаще наблюдались разрывы референциальных цепочек, неоднозначное употребление местоимений и смены топика. Напротив, дети с доминирующим турецким языком более последовательно поддерживали референцию к персонажам и эффективнее использовали нулевые подлежащие для сохранения повествовательной непрерывности. По обеим основным переменным наблюдалось полное разделение групп: значения U составили 0,00, а значения p были ниже 0,001. Величины эффекта были большими, что указывает на выраженное и систематическое различие между двумя группами.

Качественные наблюдения подтвердили количественные результаты. В нарративах носителей наследуемого языка дети часто повторяли подлежащие с уже доступными референтами, неоднозначно употребляли такие местоимения, как *o* и *bu* [Office4], а также иногда испытывали трудности лексического поиска при назывании животных, предметов или обозначении пространственных отношений. Эти затруднения в некоторых случаях нарушали плавность повествования и ослабляли референциальную непрерывность. В нарративах детей с доминирующим турецким языком референциальное отслеживание в целом было более плавным, нулевые подлежащие использовались уместно, а эксплицитные именные группы вводились преимущественно при появлении нового персонажа или необходимости сместить фокус внимания.

Исследование показывает, что реализация подлежащего в турецком языке и связность референциальных цепочек чувствительны к характеру языкового воздействия в условиях многоязычия. Полученные результаты обеспечивают эмпирическую поддержку гипотезы интерфейса, демонстрируя, что структуры на стыке синтаксиса и дискурса более уязвимы у детей — носителей турецкого как наследуемого языка, проживающих в среде с доминирующим нидерландским языком, чем у детей с доминирующим турецким языком, проживающих в Турции. Результаты позволяют предположить, что дети — носители наследуемого языка могут обладать грамматическими ресурсами, необходимыми для реализации подлежащего в турецком языке, но при этом испытывать трудности в координации этих ресурсов с требованиями дискурсивного уровня при порождении нарратива в реальном времени. Доминирование нидерландского языка, ограниченный объём турецкого языкового инпута в условиях формального обучения и дополнительный контакт с английским в школе, по-видимому, влияют на то, каким образом закрепляются дискурсивные нормы

турецкого языка. Исследование вносит вклад в изучение турецкого как наследуемого языка, развития нарративных навыков в условиях многоязычия и уязвимости интерфейса. Оно также подчёркивает значение постоянного и разнообразного контакта с турецким языком для развития дискурсивно-прагматической компетенции в контекстах наследуемого языка.

Ключевые слова: Опущение местоименного подлежащего, реализация подлежащего, гипотеза интерфейса, нарратив на турецком языке, референциальная цепочка, синтаксико-дискурсивный интерфейс.

संरचित सार:

बहुभाषिकता और विरासत भाषा के विकास संबंधी अनुसंधानों से ज्ञात हुआ है कि वाक्यविन्यास और विमर्श के बीच समन्वय की अपेक्षा करने वाली व्याकरणिक संरचनाएँ द्विभाषी और बहुभाषी वक्ताओं में विशेष रूप से संवेदनशील हो सकती हैं। तुर्की एक सर्वनाम-लोप की अनुमति देने वाली भाषा है, जिसमें विमर्श में संदर्भित इकाई की सुलभता बनी रहने पर प्रत्यक्ष शाब्दिक कर्ता के बिना भी कर्ता-संदर्भ बनाए रखा जा सकता है। तुर्की-प्रधान वक्ताओं में शून्य कर्ताओं, प्रत्यक्ष संज्ञा पदबंधों और सर्वनामों के बीच विकल्प का निर्धारण केवल व्याकरण से नहीं, बल्कि विमर्श की निरंतरता, संदर्भगत सुलभता, विषय की निरंतरता और भाषाप्रयोगगत उपयुक्तता से भी होता है। हालाँकि, विरासत भाषा के संदर्भों में तुर्की से सीमित संपर्क, सामाजिक परिवेश की भाषा का प्रभुत्व और विद्यालय में पढ़ाई जाने वाली अतिरिक्त भाषाओं से संपर्क, मौखिक आख्यानों में बच्चों के संदर्भ-प्रबंधन को प्रभावित कर सकते हैं। यह अध्ययन नीदरलैंड में रहने वाले तुर्की विरासत-भाषी बच्चों और तुर्किये में रहने वाले तुर्की-प्रधान बच्चों के आख्यानों में तुर्की कर्ता की अभिव्यक्ति तथा संदर्भ-शृंखला की सुसंगति का परीक्षण करता है [Office1]।

इस अध्ययन का उद्देश्य बच्चों के दो समूहों द्वारा प्रस्तुत तुर्की मौखिक आख्यानों में कर्ता-अभिव्यक्ति के प्रतिरूपों और संदर्भ-शृंखला की सुसंगति की तुलना करना है। पहले समूह में नीदरलैंड में रहने वाले तुर्की विरासत-भाषी बच्चे शामिल हैं, जो मुख्यतः घर पर तुर्की अर्जित करते हैं, विद्यालय और सामाजिक जीवन में डच का प्रमुख भाषा के रूप में उपयोग करते हैं तथा विद्यालय-आधारित विदेशी भाषा शिक्षण के माध्यम से अंग्रेज़ी के संपर्क में आते हैं। दूसरे समूह में तुर्किये में रहने वाले तुर्की-प्रधान बच्चे शामिल हैं, जिनके लिए घर, विद्यालय और व्यापक सामाजिक परिवेश में तुर्की संचार की मुख्य भाषा है तथा जिनका अंग्रेज़ी से संपर्क केवल राष्ट्रीय विद्यालयी पाठ्यक्रम के माध्यम से होता है। सोराचे द्वारा प्रतिपादित अंतरापृष्ठ परिकल्पना के आधार पर अध्ययन यह पूर्वानुमान करता है कि वाक्यविन्यास और विमर्श के बीच समन्वय की अपेक्षा करने वाली संरचनाएँ तुर्की-प्रधान समूह की तुलना में विरासत-भाषी समूह में अधिक संवेदनशील होंगी।

अध्ययन में प्रतिभागियों के दो समूहों के साथ तुलनात्मक भाषावैज्ञानिक अनुसंधान अभिकल्प अपनाया गया। विरासत-भाषी समूह में नीदरलैंड में रहने वाले तुर्की मूल के नौ बच्चे शामिल थे, जिनकी आयु 10 से 15 वर्ष के बीच थी। ये बच्चे मुख्यतः घरेलू परिवेश में तुर्की का उपयोग करते थे, विद्यालय में तुर्की भाषा में कोई औपचारिक शिक्षा प्राप्त नहीं करते थे और शैक्षिक तथा सामाजिक परिवेशों में डच का प्रमुख भाषा के रूप में उपयोग करते थे। वे विद्यालय में प्रति सप्ताह लगभग दो से चार घंटे अंग्रेज़ी की शिक्षा भी प्राप्त करते थे। तुर्की-प्रधान समूह में तुर्किये में रहने वाले नौ बच्चे शामिल थे, जिनकी आयु भी 10 से 15 वर्ष के बीच थी। वे सरकारी विद्यालयों में पढ़ते थे तथा घर, विद्यालय और सामाजिक परिवेश में तुर्की का प्रमुख भाषा के रूप में उपयोग करते थे। विद्यालयी पाठ्यक्रम के अंतर्गत वे प्रति सप्ताह दो या चार घंटे अंग्रेज़ी की शिक्षा प्राप्त करते थे [Office2]।

मर्सर मेयर (1969) की शब्दरहित चित्र-पुस्तक *Frog, Where Are You?* का उपयोग करके आँकड़े एकत्र किए गए [Office3]। प्रत्येक प्रतिभागी से चित्र-पुस्तक का अवलोकन करने और तुर्की में एक मौखिक आख्यान प्रस्तुत करने को कहा गया। आख्यानों का ध्वनि-अभिलेखन, लिप्यंतरण, कोडन और विश्लेषण किया गया। कोडन दो मुख्य आयामों पर केंद्रित था। पहला आयाम कर्ता की अभिव्यक्ति था, जिसमें शून्य कर्ता, प्रत्यक्ष संज्ञा पदबंध, प्रत्यक्ष सर्वनाम और अनावश्यक प्रत्यक्ष कर्ता शामिल थे। अनावश्यक प्रत्यक्ष कर्ता उन स्थितियों को माना गया, जिनमें संदर्भित इकाई के विमर्श में पहले से सुलभ होने और तुर्की के विमर्शगत मानदंडों के अनुसार शून्य कर्ता का प्रयोग अधिक उपयुक्त होने के बावजूद प्रत्यक्ष कर्ता का उपयोग किया गया था। दूसरा आयाम संदर्भ-शृंखला की सुसंगति था, जिसके अंतर्गत यह मूल्यांकन किया गया कि पूरे आख्यान में मुख्य पात्रों का संदर्भ-अनुसरण निरंतर और सुसंगत रूप से किया गया या नहीं। संदर्भ-शृंखलाओं में विच्छेद, सर्वनामों के अस्पष्ट प्रयोग और विषय-परिवर्तनों को समस्याग्रस्त कड़ियों के रूप में चिह्नित

किया गया। छोटे नमूना आकार और आँकड़ों के गैर-सामान्य वितरण के कारण समूहों के बीच मात्रात्मक तुलनाएँ मैन–व्हिटनी U परीक्षण का उपयोग करके की गईं।

निष्कर्षों ने दोनों परिकल्पनाओं का समर्थन किया। विरासत-भाषी समूह में अनावश्यक प्रत्यक्ष कर्ता के प्रयोग की दर तुर्की-प्रधान समूह की तुलना में पर्याप्त रूप से अधिक थी। अनावश्यक प्रत्यक्ष कर्ता के प्रयोग की औसत दर विरासत-भाषी समूह में 28.7 प्रतिशत और तुर्की-प्रधान समूह में 8.7 प्रतिशत थी। यह अंतर सांख्यिकीय रूप से सार्थक था। यह परिणाम दर्शाता है कि विरासत-भाषी बच्चे उन संदर्भों में कर्ता के रूप में प्रयुक्त संज्ञा पदबंधों या सर्वनामों को प्रत्यक्ष रूप से दोहराने की प्रवृत्ति रखते थे, जिनमें तुर्की के विमर्शगत मानदंड सामान्यतः शून्य कर्ता के प्रयोग को प्राथमिकता देते हैं। यह प्रतिरूप संदर्भ-प्रबंधन की अत्यधिक प्रत्यक्ष अभिव्यक्ति वाली शैली की ओर संकेत करता है, जो डच और अंग्रेज़ी के प्रभाव को प्रतिबिंबित कर सकती है; इन दोनों भाषाओं में तुर्की की तुलना में प्रत्यक्ष कर्ता की अधिक नियमित रूप से अनिवार्यता होती है।

निष्कर्षों का दूसरा समुच्चय संदर्भ-शृंखला की सुसंगति से संबंधित था। विरासत-भाषी समूह में सुसंगति की औसत दर 70.2 प्रतिशत थी, जबकि तुर्की-प्रधान समूह में यह 90.8 प्रतिशत तक पहुँची। यह अंतर भी सांख्यिकीय रूप से सार्थक था। विरासत-भाषी समूह में संदर्भ-शृंखलाओं के विच्छेद, सर्वनामों के अस्पष्ट प्रयोग और विषय-परिवर्तन अधिक बार पाए गए। इसके विपरीत, तुर्की-प्रधान बच्चों ने पात्रों के संदर्भ को अधिक सुसंगत ढंग से बनाए रखा और आख्यान की निरंतरता बनाए रखने के लिए शून्य कर्ताओं का अधिक प्रभावी उपयोग किया। दोनों प्रमुख चरों के संबंध में समूहों के बीच पूर्ण पृथक्करण देखा गया; U मान 0.00 थे और सार्थकता स्तर 0.001 से कम थे। प्रभाव आकार बड़े थे, जो दोनों समूहों के बीच एक प्रबल और व्यवस्थित अंतर का संकेत देते हैं।

गुणात्मक अवलोकनों ने मात्रात्मक निष्कर्षों का समर्थन किया। विरासत-भाषी बच्चों के आख्यानों में बच्चे प्रायः उन कर्ताओं को दोहराते थे जिनकी संदर्भित इकाइयाँ पहले से सुलभ थीं, *o* और *bu* जैसे सर्वनामों का अस्पष्ट प्रयोग करते थे [Office4], और कभी-कभी पशुओं, वस्तुओं या स्थानिक संबंधों को नाम देने में शब्द-पुनर्प्राप्ति संबंधी कठिनाइयाँ प्रदर्शित करते थे। इन कठिनाइयों से कभी-कभी आख्यान का प्रवाह बाधित होता था और संदर्भगत निरंतरता कमजोर पड़ती थी। तुर्की-प्रधान बच्चों के आख्यानों में संदर्भ-अनुसरण सामान्यतः अधिक प्रवाहपूर्ण था, शून्य कर्ताओं का उपयुक्त उपयोग किया गया था और प्रत्यक्ष संज्ञा पदबंध मुख्यतः तब प्रयुक्त हुए जब कहानी में कोई नया पात्र आया या ध्यान-केंद्र में परिवर्तन आवश्यक हुआ।

अध्ययन दर्शाता है कि तुर्की में कर्ता की अभिव्यक्ति और संदर्भ-शृंखला की सुसंगति बहुभाषिक संपर्क के प्रतिरूपों के प्रति संवेदनशील हैं। निष्कर्ष अंतरापृष्ठ परिकल्पना को आनुभविक समर्थन प्रदान करते हैं, क्योंकि वे दर्शाते हैं कि वाक्यविन्यास–विमर्श अंतरापृष्ठ की संरचनाएँ तुर्किये में रहने वाले तुर्की-प्रधान बच्चों की तुलना में डच-प्रधान परिवेश में रहने वाले तुर्की विरासत-भाषी बच्चों में अधिक संवेदनशील हैं। परिणाम संकेत करते हैं कि विरासत-भाषी बच्चों के पास तुर्की में कर्ता की अभिव्यक्ति के लिए आवश्यक व्याकरणिक संसाधन हो सकते हैं, फिर भी वास्तविक समय में आख्यान प्रस्तुत करते समय उन्हें इन संसाधनों का विमर्श-स्तरीय आवश्यकताओं के साथ समन्वय करने में कठिनाई हो सकती है। डच का प्रभुत्व, औपचारिक परिवेश में तुर्की भाषिक इनपुट की सीमित उपलब्धता और विद्यालय के माध्यम से अंग्रेज़ी से अतिरिक्त संपर्क, तुर्की के विमर्शगत मानदंडों के सुदृढ़ीकरण की प्रक्रिया को आकार देते प्रतीत होते हैं। यह अध्ययन विरासत भाषा के रूप में तुर्की, बहुभाषी आख्यान-विकास और अंतरापृष्ठ की संवेदनशीलता से संबंधित अनुसंधान में योगदान देता है। यह विरासत भाषा के संदर्भों में विमर्शगत-भाषाप्रयोगगत दक्षता के विकास के लिए तुर्की के साथ निरंतर और विविध प्रकार के संपर्क के महत्त्व को भी रेखांकित करता है।

मुख्य शब्द: सर्वनाम-लोप, कर्ता की अभिव्यक्ति, अंतरापृष्ठ परिकल्पना, तुर्की आख्यान, संदर्भ-शृंखला, वाक्यविन्यास–विमर्श अंतरापृष्ठ।

Yapılandırılmış Özet:

Çok dillilik ve miras dil gelişimi üzerine yapılan araştırmalar, sözdizim ile söylem arasında eşgüdüm gerektiren dilbilgisel yapıların iki dilli ve çok dilli konuşurlarda özellikle kırılgan olabileceğini göstermektedir. Türkçe, gönderimde bulunulan öğenin söylem içinde erişilebilirliğini koruduğu durumlarda özne gönderiminin açık sözcüksel özneler kullanılmadan sürdürülebildiği bir özne düşürme dilidir. Türkçe baskın konuşurlar açısından sıfır özneler, açık ad öbekleri ve zamirler arasındaki seçim yalnızca dilbilgisel kurallarla değil, aynı zamanda söylem sürekliliği, gönderimsel erişilebilirlik, konu sürdürümü ve edimbilimsel uygunlukla da yönlendirilmektedir. Bununla birlikte, miras dil bağlamlarında Türkçeye sınırlı

maruz kalma, toplum dilinin baskınlığı ve okulda öğrenilen ek dillerle temas, çocukların sözlü anlatılarda gönderimi nasıl yönettiklerini etkileyebilir. Bu çalışma, Hollanda'da yaşayan Türkçe miras dil konuşuru çocuklar ile Türkiye'de yaşayan Türkçe baskın çocukların anlatılarında Türkçede özne gerçekleştirimi ve referans zinciri tutarlılığını incelemektedir.

Çalışmanın amacı, iki çocuk grubunun ürettiği Türkçe sözlü anlatılarda özne gerçekleştirme örüntüleri ile referans zinciri tutarlılığını karşılaştırmaktır. Birinci grup, Türkçeyi ağırlıklı olarak ev ortamında edinen, okul ve toplumsal yaşamda Hollandacayı baskın dil olarak kullanan ve İngilizceye okul temelli yabancı dil öğretimi yoluyla maruz kalan, Hollanda'da yaşayan Türkçe miras dil konuşuru çocuklardan oluşmaktadır. İkinci grup ise Türkçenin evde, okulda ve daha geniş toplumsal çevrede temel iletişim dili olduğu ve İngilizceye yalnızca ulusal okul müfredatı aracılığıyla maruz kalan, Türkiye'de yaşayan Türkçe baskın çocuklardan oluşmaktadır. Sorace tarafından önerilen Arayüz Varsayımı'na dayanan çalışma, sözdizim ve söylem eşgüdümü gerektiren yapıların miras dil grubunda Türkçe baskın gruba kıyasla daha kırılgan olacağını öngörmektedir.

Çalışmada iki katılımcı grubunu içeren karşılaştırmalı bir dilbilimsel desen kullanılmıştır. Miras dil grubu, Hollanda'da yaşayan, yaşları 10 ile 15 arasında değişen Türk kökenli dokuz çocuktan oluşmaktadır. Bu çocuklar Türkçeyi ağırlıklı olarak ev ortamında kullanmakta, okulda Türkçe eğitimi almamakta ve eğitim ile toplumsal yaşamda Hollandacayı baskın dil olarak kullanmaktadır. Ayrıca okulda haftada yaklaşık iki ile dört saat İngilizce dersi almaktadırlar. Türkçe baskın grup ise yine 10 ile 15 yaşları arasında olan, Türkiye'de yaşayan ve devlet okullarına devam eden dokuz çocuktan oluşmaktadır. Bu çocuklar Türkçeyi ev, okul ve toplumsal çevrede baskın dil olarak kullanmakta ve okul müfredatı kapsamında haftada iki ya da dört saat İngilizce dersi almaktadır.

Veriler, Mercer Mayer'in sözsüz resimli kitabı Kurbağa Neredesin? aracılığıyla toplanmıştır. Her katılımcıdan resimli kitabı incelemesi ve Türkçe sözlü bir anlatı üretmesi istenmiştir. Anlatılar ses kaydına alınmış, yazıya aktarılmış, kodlanmış ve çözümlenmiştir. Kodlama iki temel boyuta odaklanmıştır. Birinci boyut; sıfır özne, açık ad öbeği, açık zamir ve gereksiz açık özneyi kapsayan özne gerçekleştirimidir. Gereksiz açık özneler, gönderimde bulunulan öğenin söylem içinde zaten erişilebilir olmasına ve Türkçe söylem normlarına göre sıfır öznenin daha uygun olmasına rağmen açık öznenin kullanıldığı durumlar olarak tanımlanmıştır. İkinci boyut, ana karakterlerin anlatı boyunca tutarlı biçimde izlenip izlenmediğini değerlendiren referans zinciri tutarlılığıdır. Referans zincirindeki kırılmalar, belirsiz zamir kullanımı ve konu kaymaları sorunlu bağlar olarak belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğünün küçük ve verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle gruplar arasındaki nicel karşılaştırmalarda Mann–Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular her iki hipotezi de desteklemiştir. Miras dil grubunda gereksiz açık özne kullanım oranı Türkçe baskın gruba göre belirgin biçimde daha yüksektir. Gereksiz açık özne kullanımının ortalama oranı miras dil grubunda %28,7, Türkçe baskın grupta ise %8,7 olarak bulunmuştur. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Sonuç, miras dil konuşuru çocukların, Türkçe söylem normlarında sıfır öznenin tercih edileceği bağlamlarda özne ad öbeklerini ya da zamirleri açık biçimde yineleme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu örüntü, özne kullanımında Türkçeye kıyasla daha sistematik biçimde açık özne gerektiren Hollandaca ve İngilizcenin etkisini yansıtabilecek aşırı belirtik bir gönderim yönetimine işaret etmektedir.

İkinci bulgu grubu referans zinciri tutarlılığıyla ilgilidir. Miras dil grubunun ortalama tutarlılık oranı %70,2 iken Türkçe baskın grubun ortalaması %90,8'e ulaşmıştır. Bu fark da istatistiksel olarak anlamlıdır. Miras dil grubunda referans zinciri kırılmaları, belirsiz zamir kullanımı ve konu kaymaları daha sık görülmüştür. Buna karşılık Türkçe baskın çocuklar, karakter gönderimini daha tutarlı biçimde sürdürmüş ve anlatı sürekliliğini korumak için sıfır özneleri daha etkili kullanmıştır. Her iki temel değişkende de U değerinin 0,00'a ulaşması ve anlamlılık düzeyinin .001'in altında kalmasıyla gruplar arasında tam ayrışma gözlemlenmiştir. Etki büyüklükleri yüksek olup iki grup arasında güçlü ve sistematik bir farklılığa işaret etmektedir.

Nitel gözlemler nicel bulguları desteklemiştir. Miras dil anlatılarında çocuklar erişilebilir özneleri sıklıkla yinelemiş, o ve bu gibi zamirleri belirsiz biçimde kullanmış ve zaman zaman hayvanları, nesneleri ya da mekânsal ilişkileri adlandırmada sözcük bulma güçlüğü yaşamıştır. Bu güçlükler bazı durumlarda anlatı akışını kesintiye uğratmış ve gönderimsel sürekliliği zayıflatmıştır. Türkçe baskın anlatılarda ise gönderim takibi genel olarak daha akıcı olmuş, sıfır özneler uygun biçimde kullanılmış ve açık ad öbekleri çoğunlukla yeni bir karakter anlatıya girdiğinde ya da odak değişimi gerektiğinde kullanılmıştır.

Çalışma, Türkçede özne gerçekleştirimi ve referans zinciri tutarlılığının çok dilli dil maruziyeti örüntülerine duyarlı olduğunu göstermektedir. Bulgular, sözdizim–söylem arayüzü yapılarının Hollandacanın baskın olduğu bir çevrede yaşayan Türkçe miras dil konuşuru çocuklarda, Türkiye'de yaşayan Türkçe baskın çocuklara kıyasla daha kırılgan olduğunu ortaya koyarak Arayüz Varsayımı'na ampirik destek sunmaktadır. Sonuçlar, miras dil konuşuru çocukların Türkçede özne gerçekleştirimine ilişkin gerekli dilbilgisel kaynaklara sahip olabileceklerini, ancak gerçek zamanlı anlatı üretiminde bu kaynakları söylem düzeyindeki gerekliliklerle eşgüdümlemekte güçlük yaşayabileceklerini düşündürmektedir. Hollandacanın baskınlığı, sınırlı resmî Türkçe girdisi ve okul temelli ek İngilizce maruziyeti, Türkçe söylem normlarının pekişme biçimini etkiliyor görünmektedir. Çalışma, miras dil olarak Türkçe, çok dilli anlatı gelişimi ve arayüz kırılganlığı üzerine yapılan araştırmalara katkı sunmakta; ayrıca miras dil bağlamlarında söylem-edimbilimsel yeterliğin gelişimi için sürekli ve çeşitli Türkçe maruziyetinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özne düşürme, özne gerçekleştirimi, Arayüz Varsayımı, Türkçe anlatı, referans zinciri, sözdizim–söylem arayüzü

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Subject Dropping (Pro-drop) and Pronoun Resolution in the Narratives of Turkish Heritage-Speaking Turkish-Dutch Children and Turkish-Dominant Children in Türkiye A Comparative Study at the Syntax–Pragmatics Interface

Introduction

Research on multilingualism and language acquisition has focused on how the grammatical and pragmatic competence of speakers who are exposed to two or more languages simultaneously or sequentially varies as a function of language dominance, domains of use, and patterns of exposure. The present study offers a comparative analysis of Turkish-Dutch children living in the Netherlands who acquire Turkish as a heritage language, use Dutch as the dominant language of schooling and social life, and encounter English through school-based foreign-language instruction (the TD group), and Turkish-dominant children living in Türkiye who use Turkish as the dominant language at home, at school, and in their social environment and encounter English as a foreign language through the school curriculum (the T group). The study focuses on pro-drop, one of the critical syntax-pragmatics properties of Turkish, and the associated patterns of pronoun resolution.

Turkish marks subject-verb agreement through suffixes and therefore does not require discourse-accessible subjects to be overtly realized (Kornfilt, 1997). Consequently, in Turkish narrative production, a large proportion of subjects may be realized as null, depending on contextual continuity and discourse-informational accessibility. By contrast, when required by the discourse context, an overt subject becomes grammatically and pragmatically necessary. Monolingual Turkish speakers' command of this system is reinforced through sustained first-language acquisition and consistent linguistic input.

For multilingual speakers, however, this pattern may differ substantially. This expectation is grounded in the Interface Hypothesis developed by Antonella Sorace (Sorace, 2011; Sorace & Filiaci, 2006). According to the hypothesis, syntactically well-specified structures are acquired relatively stably by bilingual speakers, whereas structures requiring coordination with discourse context are more vulnerable at the interface. Sorace and Serratrice's (2009) study documenting interface vulnerability in child bilinguals strongly supports this prediction. Research conducted in Türkiye has also demonstrated concrete manifestations of this issue in Turkish. Haznedar (2010) showed that subject realization, a property associated with the syntax-pragmatics interface in Turkish, is open to cross-linguistic influence in simultaneous Turkish-English bilingual acquisition; the bilingual child used pragmatically redundant overt subjects more than ten times as frequently as a monolingual peer. Sağın-Şimşek and Antonova-Ünlü (2021) examined how Turkish-English, Turkish-German, and Turkish-Russian bilingual children acquired Turkish word order at the syntax-pragmatics interface and found that bilingual children displayed word-order patterns different from those of monolingual Turkish children. These findings strongly indicate that vulnerability at the syntax-discourse interface is observable across different bilingual contexts involving Turkish. The present study extends this literature to Turkish-Dutch multilingual children

for whom Turkish is a heritage language, Dutch is the dominant language, and English is experienced through school-based foreign-language instruction.

The study tests two principal hypotheses: (1) the TD group will display a statistically significantly higher rate of redundant overt-subject use than the T group, and (2) the TD group will display a statistically significantly lower rate of referential-chain consistency than the T group. Mercer Mayer's wordless picture book Frog, Where Are You? was used as the elicitation stimulus (Berman & Slobin, 1994).

Theoretical Framework

Subject drop, or the null-subject phenomenon, is a systematic grammatical property that permits a subject to be included in discourse without being lexically realized. Because Turkish verbal inflection encodes person and number, overt expression of the subject is not syntactically obligatory. The conditions under which a subject is overtly realized, however, are governed by discourse-pragmatic principles (Rizzi, 1986). The first introduction of a new referent, focus, and contrastive functions make an overt subject pragmatically functional, whereas maintaining an already active character through a null subject supports grammatical continuity and coherence.

Within this system, monolingual Turkish speakers select between null and overt subjects in a discourse-sensitive manner. Although redundant overt-subject use is not grammatically excluded, it is expected to occur infrequently under Turkish discourse norms.

The Interface Hypothesis

The Interface Hypothesis proposed by Sorace (2011) was developed to explain asymmetric patterns in bilingual grammatical competence. According to the hypothesis, syntactically fully specified structures are acquired relatively stably by bilingual speakers, whereas properties situated at the syntax-discourse or syntax-pragmatics interface are more vulnerable. This vulnerability is attributed to the requirement that interface processes coordinate discourse and pragmatic information simultaneously with syntactic computation. Sorace and Filiaci (2006) provided experimental evidence that bilingual speakers of Italian increased their use of redundant overt subjects in discourse contexts.

The present study extends this theoretical framework to a multilingual context in which Turkish is acquired as a heritage language, Dutch is the dominant societal language, and English is encountered through school-based foreign-language instruction. Because the TD group is in contact with Turkish, Dutch, and English at different levels and in different domains, cross-linguistic influence at the interface may assume a more complex form. In particular, the dominance of Dutch, a non-pro-drop language, in school, peer interaction, and social life may create a systematic tendency toward overt-subject realization in Turkish narratives.

Referential Chains and Narrative Coherence

A referential chain is the consistent tracking of a character or entity through grammatical devices across a narrative. In Turkish, successful referential-chain formation depends on the discourse-appropriate and consistent use of null subjects, overt noun phrases, and pronouns (Ariel, 1990; Gundel et al., 1993). In the present study, referential chains were coded independently for the main characters in each participant's narrative, and the percentage of consistency was calculated as the ratio of consistent links to all referential links.

Method

Participants

The study included 18 participants from two groups. The TD group (n = 9) consisted of children of Turkish origin living in the Netherlands who acquired Turkish as a heritage language, used Dutch as the dominant language of schooling and social life, and received English as a school-

based foreign-language subject. Their exposure to Turkish occurred largely in the home, and they received no Turkish-medium instruction at school. Dutch was dominant at school and in their social environment, whereas English was taught for two to four hours per week within the school curriculum.

The T group (n = 9) consisted of school-age Turkish-dominant children living in Türkiye. All attended public schools. Public-school attendance was specifically controlled because private schools frequently provide more intensive English instruction in addition to Turkish-medium education.

Children in the T group received two to four hours of English instruction per week under the Turkish public-school curriculum. English instruction began in Grade 2 and increased gradually across grade levels. The T group therefore consisted of children who used Turkish as their dominant language and acquired English through the school curriculum. Participants ranged from 10 to 15 years of age. Mean age was not matched across groups; this limitation is discussed below.

Table 1. Demographic and Linguistic Profiles of the Participants

Participant	Group	Age	Grade	Language profile	Turkish exposure	English instruction
TD1	TD	10	Primary school	Turkish-Dutch-English	Home only	2 hours/week
TD2	TD	10	Primary school	Turkish-Dutch-English	Home only	2 hours/week
TD3	TD	11	Primary school	Turkish-Dutch-English	Home only	3 hours/week
TD4	TD	11	Primary school	Turkish-Dutch-English	Home only	3 hours/week
TD5	TD	12	Secondary/high school	Turkish-Dutch-English	Home only	4 hours/week
TD6	TD	12	Secondary/high school	Turkish-Dutch-English	Home only	4 hours/week
TD7	TD	13	Secondary/high school	Turkish-Dutch-English	Home only	4 hours/week
TD8	TD	14	Secondary/high school	Turkish-Dutch-English	Home only	4 hours/week
TD9	TD	15	Secondary/high school	Turkish-Dutch-English	Home only	4 hours/week
TD mean	TD	—	—	Turkish heritage; Dutch dominant; school English	Home Turkish; no Turkish at school	2–4 hours/week
T1	T	15	Grade 9	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T2	T	10	Grade 5	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T3	T	10	Grade 5	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T4	T	15	Grade 10	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T5	T	11	Grade 6	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T6	T	12	Grade 7	Turkish dominant; school	Full exposure (school + home)	4 hours/week

				English		
T7	T	12	Grade 7	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T8	T	11	Grade 6	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T9	T	13	Grade 8	Turkish dominant; school English	Full exposure (school + home)	4 hours/week
T mean	T	10–15	Grades 5–10	Turkish dominant; school English	Turkish at school and home	2–4 hours/week

Note. TD = participants of Turkish origin living in the Netherlands; Turkish is a home-based heritage language, Dutch is dominant in school and social life, and English is a school-based foreign language. T = Turkish-dominant participants living in Türkiye; Turkish is dominant at home, at school, and in the social environment, and English is taught as a foreign language through the school curriculum.

Table 1 presents the demographic and linguistic profiles of both groups. The nine TD participants were 10–15 years old, lived in the Netherlands, acquired Turkish as a heritage language, used Dutch as the dominant language at school and in social life, and encountered English through school-based foreign-language instruction. Their exposure profile was distinctly asymmetric: they encountered Turkish only at home, received no Turkish instruction at school, and received two to four hours of English instruction per week depending on age and grade level. The younger participants (TD1–TD4, ages 10–11) attended primary school, whereas the older participants (TD5–TD9, ages 12–15) attended secondary or high school. The nine T participants were also 10–15 years old and attended public schools in Türkiye. Their Turkish exposure covered both home and school, and Turkish functioned as the primary language in both contexts. Participants in the T group were distributed from Grades 5 to 10 and all received four hours of English instruction per week. Although the groups were broadly similar in weekly English instructional hours, they differed markedly in the quality and contextual functions of their language exposure.

The study was approved as ethically appropriate by the Social Sciences and Humanities Research Ethics Committee of Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University at its meeting dated March 26, 2025 (meeting no. 02, decision no. 5; verification code 7KPB-ZLO1-8756).

Data Collection Instrument

Mercer Mayer's (1969) 24-page wordless picture book Frog, Where Are You? was used as the elicitation material. The book contains core narrative structures involving a search, adventure, and resolution and has become an international standard in cross-linguistic child-language research (Berman & Slobin, 1994). Participants examined the picture book individually and were instructed to produce an oral narrative in Turkish. The narratives were audio-recorded and transcribed by the researcher for analysis.

Coding Scheme

Coding comprised two main components. The first was subject-realization analysis: (a) null subject, (b) overt noun phrase, (c) overt pronoun, and (d) redundant overt subject. The second was referential-chain analysis: the extent to which the principal characters were consistently tracked throughout the narrative was assessed, and chain breaks, ambiguous reference, and abrupt topic shifts were coded separately.

Category 1: Null Subject (NS)

Because Turkish verbal morphology carries person and number information, an active discourse subject need not be overtly realized. When reference is already maintained in discourse, the null subject is the default preference of monolingual Turkish speakers (Kornfilt, 1997; Rizzi, 1986).

(1a) Ahmet içeri girdi. [Ø] Oturdu. [Ø] Kitabını açtı. [Ahmet entered. [Ø] Sat down. [Ø] Opened his book.]

(1b) "Kaçıyormuş." / "Arıyormuş." / "Düşürüyor." ["Apparently (he/she) was escaping." / "Apparently (he/she) was searching." / "(He/she) is dropping it."]

In (1a), the subject is overtly established in the first sentence and is subsequently omitted because verbal suffixes carry person information; the referential chain therefore continues without interruption. In (1b), the identity of the person escaping, searching, or dropping something can be recovered only from the preceding discourse. These examples clearly demonstrate the dependence of null subjects on discourse continuity.

Category 2: Overt Noun Phrase (ONP)

An overt noun phrase is used when the subject is introduced as a noun or noun phrase. It is pragmatically required or preferred when a new character is introduced, when multiple potential referents are available, or when focus or contrast is expressed.

(2a) Dün bir kedi gördüm. Kedi çok küçüktü. [Yesterday I saw a cat. The cat was very small.]

（2b）"Köpek düştü." / "Geyik çocuğu alıp götürüyor." / "Kurbağa kaçıyor." ["The dog fell." / "The deer is carrying the boy away." / "The frog is escaping."]

In (2a), the cat is introduced into the discourse for the first time; the overt noun phrase is therefore syntactically and pragmatically necessary. In (2b), each character enters a new scene or action. Both uses conform to discourse norms.

Category 3: Overt Pronoun (OP)

The overt-pronoun category includes subjects realized through pronouns such as o (he/she/it), bu (this), onlar (they), and o da (he/she too). A pronoun was coded as coherent when it referred to an accessible referent. When more than one active referent was available, however, interpretation became ambiguous and could disrupt the referential chain.

(3a) Ahmet ve Ayşe koşuyordu. O yoruldu. [Ahmet and Ayşe were running. He/she became tired.]

（3b）"Onlar arıyorlar." (TD2) / *"O uyuyor." (TD3) ["They are searching." / *"He/she is sleeping."]

In (3a), o may refer to either of two equally accessible antecedents; the intended referent cannot be identified, so reference becomes ambiguous and the chain is broken. In (3b), "They are searching" is coherent, whereas *"He/she is sleeping" contains ambiguous reference and overlaps with the Ambiguous Reference category.

Category 4: Redundant Overt Subject (ROS)

A redundant overt subject occurs when a null subject would be sufficient—namely, when the same referent was the subject of the preceding sentence, no competing referent was present, and no focus or contrastive function was intended—yet the subject was overtly realized. This category corresponds to the overexplicitness pattern described by Sorace and Filiaci (2006) and is treated as a primary indicator of vulnerability in syntax-discourse coordination under the Interface Hypothesis.

* (4a) Ahmet içeri girdi. *Ahmet oturdu. *Ahmet kitabını açtı. [*Ahmet entered. *Ahmet sat down. *Ahmet opened his book.]

(4b) *“Çocuk ve köpek yatıyorlar. Çocuk ve köpek şok oldular.” (TD1) / *“Köpek bakıyor. Köpek düşüyor.” (TD2)

In (4a), the subject is redundantly repeated in every sentence; a null subject would be expected under monolingual Turkish norms. The repetitions in the naturally occurring examples in (4b) violate the discourse norm and were coded as overexplicitness (Ariel, 1990; Carminati, 2002). The consistency rate was calculated as the number of coherent referential links divided by the total number of referential links, expressed as a percentage. The data were normalized per 100 propositions.

Statistical Analysis

The normality assumption was first tested with the Shapiro-Wilk test. Given the small sample size (n = 9 per group) and the violation of normality, the nonparametric Mann-Whitney U test was used for group comparisons. Statistical significance was set at $\alpha = .05$, and effect size was calculated as $r = Z / \sqrt{N}$. All analyses were conducted in R version 4.3.0 (R Core Team, 2023).

To assess coding reliability, a second coder who was independent of the researcher coded the transcripts of three participants selected from each group (TD1, TD5, TD9; T1, T4, T8). This procedure covered 60 propositions. Intercoder reliability was calculated using Cohen’s kappa (Cohen, 1960). Kappa was $\kappa = .73$ for subject realization, indicating substantial agreement (McHugh, 2012), and $\kappa = .39$ for referential chains. The relatively low kappa for referential chains was attributable to the prevalence paradox, while percentage agreement was 95.0% (Cicchetti & Feinstein, 1990).

Results

This section presents the quantitative and qualitative findings for the TD and T groups. Quantitative findings are organized under two main headings: subject-realization patterns and referential-chain consistency.

Subject Realization: Quantitative Findings

When redundant overt-subject rates normalized per 100 propositions were examined, the mean for the TD group was 28.7 (SD = 2.3), whereas the mean for the T group was 8.7 (SD = 1.2). This difference was highly significant, $U = 0.00$, $p < .001$. A marked contrast also emerged for null-subject use: the T group produced a mean of 19.7 null subjects, whereas the TD group produced a mean of 5.3.

Table 2. Individual and Group-Level Raw Counts and Normalized Rates for Subject Realization

Participant	Null subject (n)	Overt NP (n)	Overt pronoun (n)	Redundant overt subject (n)	Total propositions	ROS per 100 propositions
TD1	8	22	5	14	49	28.6
TD2	5	18	4	11	38	28.9
TD3	3	12	2	8	25	32.0
TD4	6	16	3	10	35	28.6
TD5	4	14	3	9	30	30.0
TD6	7	19	4	12	42	28.6
TD7	5	17	4	11	37	29.7
TD8	4	13	3	8	28	28.6

TD9	6	18	4	11	39	28.2
TD mean	5.3	16.6	3.6	10.4	35.9	29.1
T1	22	14	8	4	48	8.3
T2	18	12	6	3	39	7.7
T3	20	13	7	3	43	7.0
T4	24	15	9	5	53	9.4
T5	21	14	8	4	47	8.5
T6	19	13	7	3	42	7.1
T7	16	11	6	3	36	8.3
T8	17	12	6	3	38	7.9
T9	20	14	7	4	45	8.9
T mean	19.7	13.1	7.1	3.6	43.4	8.2

Note. ROS per 100 propositions is a normalized rate. TD = Turkish-Dutch group; T = Turkish-dominant group.

At the individual level, Table 2 shows that the TD pattern was consistently repeated across participants. Redundant overt-subject rates ranged from 28.2 to 32.0 in the TD group, with the highest rate for TD3 (32.0) and the lowest for TD9 (28.2). This narrow and consistent distribution suggests that the pattern was systematic at the group level rather than driven by individual differences. In the T group, rates ranged from 7.0 to 9.4, with the lowest rate for T3 (7.0) and the highest for T4 (9.4). This narrow distribution indicates that Turkish-dominant speakers consistently internalized discourse norms and that redundant overt-subject use remained exceptional. The contrast was equally clear for null-subject use: individual values ranged from 16 to 24 in the T group but from only 3 to 8 in the TD group. This result indicates that Turkish-dominant speakers effectively monitored discourse context and preferred null subjects in accordance with Turkish norms (Kornfilt, 1997; Sorace & Filiaci, 2006).

Referential-Chain Consistency

Table 3 presents individual- and group-level findings for referential-chain consistency. The mean consistency rate was 70.2% for the TD group and 90.8% for the T group. According to the Mann-Whitney U test, this difference was statistically significant, $U = 0.00$, $p < .001$. The TD group produced a mean of 7.7 chain breaks, whereas the T group produced a mean of 3.1.

Table 3. Referential-Chain Consistency: Group- and Participant-Level Findings

Participant	Total referential links	Chain breaks (n)	Ambiguous references (n)	Topic shifts (n)	Total problematic links	Consistency rate (%)
TD1	35	9	4	3	2	74.3
TD2	28	8	4	2	2	71.4
TD3	18	6	3	2	1	66.7
TD4	26	7	3	2	2	73.1
TD5	22	7	3	2	2	68.2
TD6	30	9	4	3	2	70.0
TD7	27	8	3	3	2	70.4
TD8	21	7	3	2	2	66.7
TD9	28	8	4	2	2	71.4
TD mean	26.1	7.7	3.4	2.3	1.9	70.2

T1	38	3	1	1	1	92.1
T2	30	3	1	1	1	90.0
T3	34	3	1	1	1	91.2
T4	42	4	2	1	1	90.5
T5	37	3	1	1	1	91.9
T6	33	3	1	1	1	90.9
T7	28	3	1	1	1	89.3
T8	30	3	1	1	1	90.0
T9	35	3	1	1	1	91.4
T mean	34.1	3.1	1.1	1.0	1.0	90.8

Note. Consistency rate = (total referential links − total problematic links) / total referential links × 100. TD = Turkish-Dutch group; T = Turkish-dominant group.

In the TD group, the total number of referential links ranged from 18 to 35, with a group mean of 26.1. Chain breaks ranged from 6 to 9, with a mean of 7.7. The mean number of ambiguous references was 3.4 and the mean number of topic shifts was 2.3. Accordingly, the mean consistency rate was 70.2%; individual values ranged from 66.7% for TD3 and TD8 to 74.3% for TD1. In the T group, total referential links ranged from 28 to 42, with a mean of 34.1. Chain breaks were largely limited to three, with four observed only for T4; the group mean was 3.1. Ambiguous references and topic shifts were also infrequent, with means between 1.0 and 1.1. The mean consistency rate for the T group was 90.8%, and individual values ranged from 89.3% to 92.1%. This pattern indicates that Turkish-dominant speakers internalized discourse norms and maintained referential chains through effective use of context-sensitive grammatical devices (Ariel, 1990; Berman & Slobin, 1994).

Statistical Group Comparisons

Table 4 summarizes statistical comparisons between the groups on the principal variables. For both hypotheses, the observed U values reached the theoretical minimum, U = 0.00, indicating complete separation between the groups. Effect sizes (r > .80) corresponded to very large effects for both variables.

Table 4. Statistical Comparison of the TD and T Groups

Variable	TD M (SD)	T M (SD)	U value	p
Redundant overt subjects per 100 propositions	28.7 (2.3)	8.7 (1.2)	U = 0.00	< .001**
Referential-chain consistency (%)	70.2 (2.8)	90.8 (0.9)	U = 0.00	< .001**
Chain breaks (raw count)	7.7 (0.9)	3.1 (0.3)	U = 1.00	< .001**
Null-subject use (raw count)	5.3 (1.5)	19.7 (2.3)	U = 0.00	< .001**

Note. Mann-Whitney U tests were used (n = 9 per group). **p < .001. Effect size was calculated as r = Z / √N.

The analyses revealed statistically significant group differences for all four variables, all ps < .001. Redundant overt-subject use was substantially higher in the TD group (M = 28.7, SD = 2.3) than in the T group (M = 8.7, SD = 1.2). The opposite pattern occurred for referential-chain consistency: the T group (M = 90.8%, SD = 0.9) substantially outperformed the TD group (M =

70.2%, SD = 2.8). The TD mean for chain breaks (M = 7.7, SD = 0.9) was more than twice the T mean (M = 3.1, SD = 0.3). Null-subject use was much higher in the T group (M = 19.7, SD = 2.3) than in the TD group (M = 5.3, SD = 1.5). The minimum U value for both primary hypotheses indicates complete separation between the groups. This pattern provides strong evidence that vulnerability in structures requiring syntax-discourse integration may emerge consistently and systematically in multilingual contexts where Turkish is a heritage language, Dutch is dominant, and English is experienced as a school-based foreign language (Sorace, 2011).

Qualitative Observations: Illustrative Discourse Excerpts

The quantitative results were supported by qualitative discourse observations. In the TD group, lexical-retrieval difficulty was especially apparent for animal names and spatial concepts, subjects were redundantly repeated across consecutive clauses, and ambiguous pronouns were observed. In the T group, referential chains were largely maintained through null subjects, and shifts to overt noun phrases at character changes conformed to discourse norms.

Table 5. Qualitative Discourse Observations: Illustrative Excerpts and Categorical Evaluation

Participant	Group	Discourse excerpt	Observation	Category
TD1	TD	"Çocuk ve köpek yatıyorlar. Kurbağa kaçıyormuş... Çocuk ve köpek şok oldular..."	The subject phrase is repeated in consecutive sentences although it remains contextually accessible; a null subject is not used.	Overexplicitness
TD3	TD	"O uyuyor. Bu gitmek istiyor. Kurbağa. Köpek de yatıyor."	Ambiguous use of o and bu; difficulty tracking reference.	Ambiguous reference
TD6	TD	"Köpek ve küçük çocuk. Sonra... Bunu... Uçurum."	Lexical-retrieval difficulty and disruption of narrative continuity.	Cross-linguistic influence
T1	T	"Köpek arı kovanını yere düşürmesin mi? Düşürüyor ve arılar onu kovalıyor."	Consistent character tracking; null subject used functionally.	Coherent chain
T4	T	"Geyik çıkıyor. Onun boynuzuymuş tutunduğu şey. Çocuğu alıp bir yere götürmeye başlıyor."	Fluent referential chain maintained through null subjects; no focus shift.	Coherent chain
T9	T	"Çocuk nehire düşüyor köpekle birlikte. Nereden çıkıyorlar? Bir tane ağacın yanında bekliyorlar."	A subordinate-clause linker and null subjects jointly maintain discourse coherence.	Coherent chain

Note. Excerpts are reproduced directly from participant transcripts. Overexplicitness = redundant overt-subject use where a null subject is licensed; ambiguous reference = a pronoun or noun phrase with an unclear antecedent; cross-linguistic influence = reflection of structures from another language in Turkish discourse.

The qualitative differences between the groups are visible in the representative excerpts in Table 5. The TD examples reflect three recurring patterns. In TD1, the subject phrase çocuk ve köpek ("the boy and the dog") is repeated across consecutive clauses even though it remains accessible from context; a null subject is therefore not selected. This pattern corresponds to the overexplicitness described by Sorace and Filiaci (2006) and directly reflects vulnerability at the syntax-discourse interface. In TD3, o ("he/she/it") and bu ("this") are used where more than one character is active, creating referential ambiguity and making the chain difficult to follow. A further salient pattern in the TD group was lexical-retrieval difficulty, particularly for animal labels and spatial concepts. TD6's fragmented expression bunu... uçurum ("this... cliff") reflects both a lexical gap and a disruption in discourse continuity. By contrast, the T excerpts demonstrate fluent and coherent referential-chain management. No comparable lexical gaps were observed, and the

narratives were richer in discourse-linking devices. T1 functionally used a null subject and maintained character reference without interruption; T4 maintained a fluent chain without a focus shift; and T9 combined a subordinate-clause linker with null subjects to strengthen discourse coherence. These observations converge with the quantitative findings and provide direct discourse evidence that Turkish-dominant speakers had internalized Turkish discourse norms.

Discussion

The findings are strongly consistent with the central predictions of Sorace's (2011) Interface Hypothesis. Unlike structures for which syntactic knowledge alone is sufficient, the null/overt subject choice at the syntax-discourse interface was markedly more vulnerable in the TD group, who acquired Turkish as a heritage language, used Dutch as the dominant language, and received English as a school-based foreign language. The particularly high rate of redundant overt subjects (28.7 per 100 propositions) provides strong evidence that interface vulnerability is observable and measurable in multilingual contexts involving heritage Turkish. This result is consistent with the interface-vulnerability pattern previously reported by Sorace and Filiaci (2006) for Italian and by Hulk and Müller (2000) for French-German and Dutch-French bilingualism, supporting the view that this is a systematic pattern recurring across language combinations.

Two complementary mechanisms may account for the findings. The first is cross-linguistic influence. Dutch and English are non-pro-drop languages in which an overt subject is syntactically required. The TD children's exposure to Turkish primarily at home, combined with the dominance of Dutch as the language of schooling, may weaken the discourse coordination underlying Turkish pro-drop in interface contexts (Lardiere, 2007). This account is also consistent with Paradis and Navarro's (2003) naturalistic study of Spanish-English bilingual children, which found substantially more pragmatically redundant overt subjects in bilingual Spanish than in monolingual Spanish and attributed the pattern to the joint role of cross-linguistic contact and input characteristics. The second mechanism is increased processing load. Coordinating Turkish, Dutch, and English across different levels and domains may impose additional demands on linguistic processing. Such demands may be particularly consequential for interface processes that require simultaneous integration of syntactic and pragmatic information. Sorace and Serratrice (2009) showed that syntactically specified structures are more stable than syntax-discourse properties in child bilingualism and that the interface is especially vulnerable under simultaneous processing pressure. The TD input profile—limited Turkish at home, dominant Dutch at school, and additional English instruction—constitutes a context in which this processing burden may be intensified.

The findings also align closely with research conducted in Türkiye. Haznedar (2010) reported that pragmatically redundant overt subjects occurred more than ten times as frequently in Turkish-English bilingual children as in monolingual peers, demonstrating vulnerability at the syntax-pragmatics interface in Turkish. Sağın-Şimşek (2009) likewise showed that Turkish monolinguals and Turkish-German bilinguals implemented the pro-drop parameter differently. Antonova-Ünlü and Sağın-Şimşek (2022) compared connective devices in the oral narratives of Turkish-English and Turkish-Russian bilingual children with those of monolingual Turkish children and found significant deviations from monolingual norms in temporal connectives and inflectional morphology. Because these deviations directly affect discourse continuity and character tracking, they parallel the referential-chain findings of the present study. Taken together, these studies suggest that discourse-level vulnerability in Turkish narrative production is not limited to subject selection but extends to broader discourse-management abilities, including connectivity and character tracking.

Comparison with the international literature reveals striking similarities pointing to a cross-linguistically recurrent vulnerability rather than a Turkish-specific phenomenon. Serratrice et al. (2004) found that an Italian-English bilingual child used more redundant overt subjects in Italian than monolingual Italian controls and interpreted the result as stable evidence of cross-linguistic

influence at the syntax-pragmatics interface. Hulk and Müller (2000) similarly showed through object-omission patterns in French-German and Dutch-French bilingual children that interface vulnerability emerges under conditions of structural overlap.

The dominance of Dutch in the TD group is directly compatible with this structural-overlap mechanism. Because both Dutch and English require overt subjects, Turkish null-subject production may be exposed to converging pressure from two non-pro-drop systems. Slabakova and García Mayo's (2015) study of English as a third language among Basque-Spanish bilinguals further demonstrated that the explanatory predictions of the Interface Hypothesis may extend across different language combinations and multilingual-acquisition contexts. Their findings are therefore compatible with the present multilingual context of heritage Turkish, dominant Dutch, and school-based English.

The marked group difference in referential-chain consistency (70.2% for TD vs. 90.8% for T) is compatible not only with the Interface Hypothesis but also with earlier narrative research. Berman and Slobin (1994) demonstrated that monolingual speakers establish narrative structure and character tracking more consistently in accordance with discourse norms than multilingual speakers. This provides a basis for interpreting the T group's 90.8% consistency rate as compatible with the profile expected for monolingual discourse organization. Serratrice (2007) also documented lower referential cohesion in the narratives of bilingual English-Italian children than in monolingual peers, directly linking the TD referential-chain results to international evidence. Overall, the present findings occupy a coherent position within both Turkish studies of the Interface Hypothesis and international research on syntax-discourse vulnerability across language combinations. This convergence points to a systematic pattern that should be tested in larger, carefully controlled studies.

Limitations

The findings should be interpreted in light of several limitations. First, the sample size (n = 9 per group) restricts statistical generalizability. Age was not controlled between the two groups, and the broad age range (10–15 years), particularly within the TD group, cannot be disregarded as a potential source of variation. Mean age was not statistically compared, limiting conclusions regarding age as an independent variable. Detailed information was also unavailable concerning the TD participants' amount and frequency of Turkish exposure and their language-dominance profiles; the quantity and quality of Turkish input in the home were not measured. Differences in narrative length were likewise not treated as a control variable. Nevertheless, complete group separation for both hypotheses (U = 0.00) and convergence with the international literature suggest that the observed pattern is substantive and interpretable.

Conclusion

The study demonstrated clear and statistically significant differences in Turkish narrative production between the TD group—heritage speakers of Turkish living in the Netherlands, dominant in Dutch, and exposed to English through school—and the T group—Turkish-dominant children living in Türkiye and receiving English through the school curriculum. Both hypotheses were supported. The TD group displayed a significantly higher rate of redundant overt subjects and substantially lower referential-chain consistency than the T group.

These results strongly support the Interface Hypothesis, which predicts that structures requiring syntax-discourse integration are more vulnerable in multilingual speakers than syntax-internal structures. The TD children's exposure to Turkish only at home, lack of Turkish instruction at school, and use of Dutch as the dominant language constitute critical contextual factors that may explain the greater interface vulnerability in this group. The findings indicate that patterns of language exposure affect not only syntactic competence but also interface structures requiring discourse coordination.

The study makes three principal theoretical contributions. First, it provides empirical support for the explanatory value of the Interface Hypothesis not only in bilingualism but also in a multilingual context involving heritage Turkish, dominant Dutch, and school-based English. Second, referential-chain consistency demonstrated strong discriminatory power as an indicator of discourse-level vulnerability. Third, the wordless-picture-book narrative paradigm was confirmed as a productive method for examining discourse organization in multilingual and heritage-language contexts.

Future studies should increase sample size and control age, language dominance, domains of language use, and exposure more systematically. Measuring TD participants' proficiency in Turkish and Dutch, weekly exposure to Turkish, and degree of school-based English exposure would permit a more precise estimate of the direction and magnitude of cross-linguistic influence. Comparable measurement of English as curriculum-limited foreign-language exposure in the T group would also strengthen group comparability. Finally, experimental paradigms and longitudinal designs could provide valuable evidence regarding the developmental course of interface vulnerability.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Türkçe Miras Dil Konuşuru Türk-Hollandalı Çocuklar ile Türkiye'deki Türkçe Baskın Çocukların Anlatılarında Özne Düşürme ve Zamir Çözümleme: Sözdizim–Edimbilim Arayüzü Bağlamında Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Giriş

Çok dillilik ve dil edinimi alanında yapılan araştırmalar, iki ya da daha fazla dile eşzamanlı ya da ardışık biçimde maruz kalan konuşucuların dilbilgisel ve edimbilimsel yeterliliklerinin, dil baskınlığı, kullanım alanları ve maruziyet örüntüleri doğrultusunda nasıl farklılaştığını anlamaya odaklanmaktadır. Bu çalışmada, Hollanda'da yaşayan, Türkçeyi miras dil olarak edinen, Hollandacanın okul ve toplumsal yaşamda baskın dil olarak işlev gördüğü ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında maruz kalan Türk-Hollandalı çocuklar (HK grubu) ile Türkiye'de yaşayan, Türkçenin ev, okul ve sosyal çevrede baskın iletişim dili olduğu ve İngilizceye okul müfredatı kapsamında yabancı dil dersi olarak maruz kalan Türkçe baskın çocuklar (TK grubu) arasındaki karşılaştırmalı bir analiz sunulmaktadır. Araştırmanın odak noktasını, Türkçenin sözdizimsel-pragmatik açıdan kritik özelliklerinden biri olan özne düşürme (pro-drop) ve buna bağlı zamir çözümleme örüntüleri oluşturmaktadır.

Türkçe, özne fiil uyumunu sonekler aracılığıyla işaretleyen ve bu sayede söylemde erişilebilir olan öznelerin açıkça gerçekleştirilmesini zorunlu kılmayan bir dildir (Kornfilt, 1997). Bu özellik, Türkçe anlatı üretiminde öznelerin büyük bölümünün bağlamsal sürekliliğe ve söylem-bilgisel erişilebilirlik koşullarına bağlı olarak sıfır biçiminde gerçekleştirilebildiği anlamına gelmektedir. Buna karşın söylem bağlamının gerektirdiği durumlarda açık öznenin kullanılması dilbilgisel ve edimbilimsel açıdan zorunlu hale gelmektedir. Tek dilli Türkçe konuşurların bu sistem içinde gösterdikleri yeterlik, uzun soluklu birinci dil edinimi süreci ve tutarlı dilsel girdi yoluyla pekişmektedir.

Çok dilli bireylerde ise bu tablonun önemli ölçüde farklılaşabileceği öngörülmektedir. Bu beklenti, Antonella Sorace tarafından geliştirilen Arayüz Varsayımı çerçevesine dayanmaktadır (Sorace, 2011; Sorace & Filiaci, 2006). Söz konusu varsayıma göre, sözdizimsel açıdan iyi belirlenmiş yapılar iki dilli konuşucularda kararlı biçimde edinilirken, söylem bağlamıyla eşgüdüm gerektiren yapılar bu kesişme noktasında daha kırılgan bir seyir izlemektedir. Sorace ve Serratrice'nin (2009) çocuk iki dillilerde arayüz kırılganlığını belgeleyen çalışması bu öngörüyü güçlü biçimde desteklemektedir. Türkiye'de yürütülen araştırmalar da bu tartışmanın Türkçe bağlamındaki somut yansımalarını ortaya koymaktadır. Haznedar (2010), Türkçenin sözdizim–edimbilim arayüzüyle bağlantılı bir özellik olan özne gerçekleştiriminin, Türkçe–İngilizce eşzamanlı iki dilli edinimde dillerarası etkileşime açık bir alan oluşturduğunu göstermiş ve iki dilli çocuğun tek dilli akranına kıyasla pragmatik açıdan gereksiz açık özne kullanımında on kattan fazla artış sergilediğini belgelemiştir. Sağın-Şimşek ve Antonova-Ünlü (2021) ise Türkçe–İngilizce, Türkçe–Almanca ve Türkçe–Rusça iki dilli çocukların sözdizim–edimbilim arayüzünde Türkçe sözcük dizimini nasıl edindiklerini incelemiş ve iki dilli çocukların tek dilli Türkçe çocuklardan farklı sözcük dizimi örüntüleri sergilediğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, sözdizim–

söylem arayüzündeki kırılganlığın Türkçeyi içeren farklı iki dillilik bağlamlarında da gözlemlenebilir olduğunu güçlü biçimde desteklemektedir. Mevcut çalışma, bu alanyazını Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği Türk-Hollandalı çok dilli çocuklar bağlamına genişleterek katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma iki temel hipotezi sınamaktadır: (1) HK grubu, TK grubuna kıyasla gereksiz açık özne kullanımında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bir oran sergilemektedir; (2) HK grubunun gönderim zinciri tutarlılık oranı, TK grubuna kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu gözlemlenmektedir. Veri toplamada Mercer Mayer'in sözsüz resimli kitabı olan Kurbağa Neredesin? (Frog, Where Are You?) uyaranından yararlanılmıştır (Berman & Slobin, 1994).

Kuramsal Çerçeve

Özne düşürme ya da sıfır özne olgusu, bir dilde öznenin sözcüksel olarak açıkça gerçekleştirilmeden söyleme dâhil edilebildiği dizgesel bir dilbilgisel özelliktir. Türkçede fiil çekimi kişi ve sayı bilgilerini ekler aracılığıyla taşıdığı için öznenin açıkça dile getirilmesi sözdizimsel açıdan zorunlu değildir. Öte yandan öznenin hangi koşullarda açık biçimde gerçekleştirileceği söylem-edimbilim ilkelerine bağlıdır (Carminati, 2002; Rizzi, 1986). Yeni giriş yapan bir gönderimın ilk tanıtımı, odak vurgusu ya da karşıtlık işlevi gibi durumlar açık özneyi pragmatik açıdan işlevli kılarken söylemde zaten aktif olan bir karakterin sürdürülmesinde sıfır öznenin tercih edilmesi dilbilgisel sürekliliği ve tutarlılığı sağlamaktadır.

Bu çerçevede, tek dilli Türkçe konuşucuların sıfır özne ve açık özne arasındaki seçimi söylem bağlamına duyarlı biçimde yaptıkları görülmektedir. Gereksiz açık özne kullanımı ise dilbilgisel açıdan dışlanmamakla birlikte, Türkçe söylem normlarında düşük sıklıkta beklenen bir kullanım olarak değerlendirilmektedir.

Arayüz Varsayımı (Interface Hypothesis)

Sorace (2011) tarafından ortaya konulan Arayüz Varsayımı, iki dilli konuşucuların dilbilgisel yeterliliklerindeki asimetrik örüntüleri açıklamak amacıyla geliştirilmiştir. Varsayıma göre, sözdizimsel açıdan tam belirlenmiş yapılar iki dilli konuşucularda kararlı biçimde edinilirken, sözdizim–söylem ya da sözdizim–edimbilim arayüzünde yer alan özellikler daha kırılgan olmaktadır. Bunun temel nedeni olarak arayüz süreçlerinin sözdizimsel hesaplamaya ek olarak söylemsel ve edimbilimsel bilginin eşzamanlı koordinasyonunu gerektirmesi gösterilmektedir. Sorace ve Filiaci (2006), İtalyanca iki dillisi olan konuşucularda söylem bağlamında gereksiz açık özne kullanımının arttığını deneysel kanıtlarla ortaya koymuştur.

Mevcut çalışma, bu teorik çerçeveyi Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bir bağlama genişletmektedir. HK grubunun Türkçe, Hollandaca ve İngilizceyle farklı düzeylerde ve farklı kullanım alanlarında temas hâlinde olması, arayüz süreçlerindeki diller arası etkileşimin daha karmaşık bir görünüm almasına yol açabilir. Özellikle Hollandaca gibi özne-belirgin bir dilin okul, akran ve toplumsal yaşamda baskın dil olarak işlev görmesi, Türkçe anlatı üretiminde açık özneye yönelik sistemli bir yönelimin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir.

Gönderim Zinciri ve Anlatı Tutarlılığı

Gönderim zinciri, bir anlatı boyunca belirli bir karakterin ya da varlığın dilbilgisel araçlarla tutarlı biçimde izlenmesini ifade etmektedir. Türkçede gönderim zincirinin sağlıklı biçimde kurulması, sıfır özne, açık ad öbeği ve zamir gibi biçimlerin söylem durumuna uygun ve tutarlı biçimde kullanılmasına dayanmaktadır (Ariel, 1990; Gundel vd., 1993). Çalışmada gönderim zinciri, her katılımcının anlatısında ana karakterler üzerinden bağımsız biçimde kodlanmış ve tutarlı bağların toplam gönderim bağlarına oranı tutarlılık yüzdesi olarak hesaplanmıştır.

Yöntem

Araştırma, iki farklı gruptan toplam 18 katılımcıyla yürütülmüştür. HK grubunu (n = 9), Hollanda'da yaşayan Türk kökenli, Türkçeyi miras dil olarak edinen, Hollandacanın okul ve toplumsal yaşamda baskın dil olarak işlev gördüğü ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında maruz kalan Türk-Hollandalı çocuklar oluşturmaktadır. Türkçeye büyük oranda ev ortamında maruz kalmaktadırlar ve okul ortamında herhangi bir Türkçe eğitimi bulunmamaktadır. Hollandaca, okulda ve sosyal çevrede baskın dil olarak işlev görmekteyken İngilizce okul müfredatı çerçevesinde haftada iki ile dört saat ders olarak verilmektedir.

TK grubunu (n = 9) ise Türkiye'de ikamet eden ve Türkçeye maruz kalan okul çağı dönemindeki Türkçe baskın konuşucu çocuklar oluşturmaktadır. Bu grubun tamamı devlet okuluna devam etmektedir. Devlet okulu tercihinin kontrol değişkeni olarak özellikle gözetilmesinin temel gerekçesi, özel okullarda Türkçe eğitimine ek olarak daha yoğun İngilizce öğretimi yapılmasıdır.

TK grubundaki çocuklar, Türkiye devlet okulu müfredatı kapsamında haftada iki ile dört saat İngilizce dersi almaktadır. Bu eğitim okul ortamında gerçekleşmekte olup İngilizce, söz konusu çocukların dil repertuarında Türkçenin yanında yer alan bir dildir. Türkiye'de devlet okulu müfredatında İngilizce öğretimi ilkokul 2. sınıftan itibaren başlamakta ve kademeli olarak artmaktadır. Bu düzenleme çerçevesinde TK grubu, Türkçeyi baskın dil olarak kullanan ve okul müfredatı aracılığıyla İngilizce öğrenen çocuklardan oluşmaktadır. Yaş aralığı 10–15 arasında değişmekte olup gruplar ortalama yaş bakımından kontrol edilmemiştir ve söz konusu sınırlılık ilgili bölümde ele alınmaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Demografik ve Dilsel Profil Bilgileri

Katılımcı	Grup	Yaş	Sınıf	Dil Profili	Türkçe Maruziyeti	İngilizce Dersi
HK1	HK	10	İlkokul	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 2 saat
HK2	HK	10	İlkokul	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 2 saat
HK3	HK	11	İlkokul	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 3 saat
HK4	HK	11	İlkokul	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 3 saat
HK5	HK	12	Ortaokul+ Lise	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 4 saat
HK6	HK	12	Ortaokul+ Lise	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 4 saat
HK7	HK	13	Ortaokul+ Lise	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 4 saat
HK8	HK	14	Ortaokul+ Lise	Türkçe–Hollandaca–İngilizce	Yalnızca ev ortamı	Haftada 4 saat
HK9	HK	15	Ortaokul+	Türkçe–Hollandaca–	Yalnızca ev	Haftada 4

			Lise	İngilizce	ortamı	saat
HK Ort.	**HK**	**—**	**—**	Türkçe miras dil konuşuru; Hollandaca baskın; İngilizce okul dersi	**Ev içi Türkçe; okulda Türkçe eğitimi yok**	**Haftada 2-4 saat**
TK1	TK	15	9. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK2	TK	10	5. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK3	TK	10	5. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK4	TK	15	10. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK5	TK	11	6. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK6	TK	12	7. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK7	TK	12	7. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK8	TK	11	6. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK9	TK	13	8. Sınıf	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	Tam maruz (okul + ev)	Haftada 4 saat
TK Ort.	**TK**	**10–15**	**5.–10. Sınıf**	Türkçe baskın; okul temelli İngilizce maruziyeti	**Okul + ev ortamı tam Türkçe**	**Haftada 2-4 saat**

Not. *HK = Hollanda'da yaşayan Türk kökenli katılımcılar; Türkçe ev içi miras dil, Hollandaca okul ve toplumsal yaşamda baskın dil, İngilizce ise okul temelli yabancı dil dersi olarak yer almaktadır. TK = Türkiye'de yaşayan Türkçe baskın katılımcılar; Türkçe ev, okul ve sosyal çevrede baskın iletişim dili, İngilizce ise okul müfredatı kapsamında yabancı dil dersi olarak yer almaktadır. Anlatı uzunluğu değerleri yaklaşık sözcük sayılarına dayanmaktadır.*

Araştırmaya katılan her iki gruba ilişkin demografik ve dilsel profil bilgileri Tablo 1'de sunulmaktadır. HK grubunu oluşturan dokuz katılımcının yaşları 10 ile 15 arasında değişmekte olup tamamı Hollanda'da ikamet eden, Türkçeyi miras dil olarak edinen, Hollandacanın okul ve toplumsal yaşamda baskın dil olarak işlev gördüğü ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında maruz kalan Türk kökenli çocuklardan oluşmaktadır. Bu grubun dil maruziyeti profili belirgin biçimde asimetriktir: Türkçeye yalnızca ev ortamında maruz kalmakta, okul ortamında herhangi bir Türkçe eğitimi almamakta ve İngilizce ise yaş ve sınıf düzeyine bağlı olarak haftada 2 ile 4 saat arasında değişen bir okul ortamı maruziyetiyle edinilmektedir. Küçük yaştaki katılımcılar (HK1–HK4, yaş 10–11) ilkokul düzeyinde eğitim görürken büyük yaştaki katılımcılar (HK5–HK9, yaş 12–15) ortaokul ve lise düzeyinde eğitimlerini sürdürmektedir. TK grubunu oluşturan dokuz katılımcının yaşları da 10 ile 15 arasında değişmekte olup tamamı Türkiye'de devlet okuluna devam eden Türkçe baskın konuşucu çocuklardan oluşmaktadır. Bu grubun Türkçe maruziyeti hem okul hem de ev ortamını kapsamakta ve Türkçe her iki bağlamda da birincil iletişim dili olarak işlev görmektedir. TK grubundaki katılımcılar 5. sınıftan 10. sınıfa uzanan bir sınıf dağılımı sergilemekte olup tamamı haftada 4 saat İngilizce dersi almaktadır. İki grup karşılaştırıldığında İngilizce ders saati açısından benzer bir maruziyetin söz konusu olduğu görülmekte ve ancak dil maruziyetinin niteliği ve bağlamsal işlevi bakımından gruplar arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır.

Bu araştırmanın yürütülmesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 26.03.2025 tarihli toplantı sayısı 02 ve 5 sayılı karar ve 7KPB-ZLO1-8756 doğrulama kodu ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama sürecinde Mercer Mayer'in (1969) sözsüz resimli kitabı Kurbağa Neredesin? (Frog, Where Are You?) uyaran materyali olarak kullanılmıştır. Bu kitap;arayış, macera ve çözüm gibi temel anlatı yapılarını barındıran 24 sayfadan oluşmakta olup çapraz-dilsel çocuk dili araştırmalarında uluslararası bir standart araç olarak benimsenmektedir (Berman & Slobin, 1994). Katılımcılar resimli kitabı tek tek inceleyerek Türkçe sözlü anlatı üretmeleri yönünde yönlendirilmiştir. Anlatılar ses kaydına alınmış ve araştırmacı tarafından yazıya dökülerek analize hazır hale getirilmiştir.

Kodlama Şeması

Kodlama iki ana bileşenden oluşmaktadır. Birinci bileşen özne gerçekleştirimi analizidir: (a) sıfır özne, (b) açık ad öbeği, (c) açık zamir ve (d) gereksiz açık özne. İkinci bileşen gönderim zinciri analizidir: ana karakterlerin anlatı boyunca tutarlı biçimde izlenip izlenmediği değerlendirilmiş ve zincir kırılmaları, belirsiz gönderimler ve ani konu kaymaları ayrı ayrı işaretlenmiştir.

Kategori 1: Sıfır Özne (SÖ)

Türkçede fiil çekimi kişi ve sayı bilgisini sonekler aracılığıyla taşıdığından, söylemde aktif olan bir öznenin açıkça gerçekleştirilmesi sözdizimsel açıdan zorunlu değildir. Sıfır özne, söylem bağlamında gönderimin zaten sürdüğü durumlarda tek dilli Türkçe konuşucuların varsayılan tercihi olarak karşımıza çıkmaktadır (Kornfilt, 1997; Rizzi, 1986).

(1a) Ahmet içeri girdi. [Ø] Oturdu. [Ø] Kitabını açtı.

(1b) "Kaçıyormuş." / "Arıyormuş." / "Düşürüyor."

(1a) cümlesinde özne ilk cümlede açıkça kurulmuş, ardından fiil ekleri kişiyi taşıdığından sıfır özne tercih edilmiş ve gönderim zinciri kesintisiz sürmektedir. (1b) cümlelerinde ise kimin kaçtığı, aradığı ya da düşürdüğü yalnızca bir önceki söylem bağlamından anlaşılabilmektedir. Bu durum, sıfır öznenin söylem sürekliliğine olan bağımlılığını açıkça ortaya koymaktadır.

Kategori 2: Açık Ad Öbeği (AAÖ)

Açık ad öbeği, öznenin bir isim ya da isim tamlaması olarak söyleme dahil edildiği durumlarda kullanılmaktadır. Yeni bir karakterin anlatıya ilk girişinde, birden fazla potansiyel gönderimın bulunduğu bağlamlarda ya da odak ve karşıtlık vurgusu taşıyan durumlarda açık ad öbeği pragmatik açıdan zorunlu ya da tercih edilen biçimdir.

(2a) Dün bir kedi gördüm. Kedi çok küçüktü.

(2b) "Köpek düştü." / "Geyik çocuğu alıp götürüyor." / "Kurbağa kaçıyor."

(2a) cümlesinde "kedi" söyleme ilk kez girmektedir. Bu nedenle açık ad öbeği sözdizimsel ve edimbilimsel açıdan zorunludur. (2b) cümlelerinde ise her karakter anlatıda yeni bir sahneye ya da eyleme ilk adımını atmaktadır. Her iki örnekte de kullanım söylem normuna uygundur.

Kategori 3: Açık Zamir (AZ)

Açık zamir kategorisi, öznenin *o*, *bu*, *onlar*, *o da* gibi bir zamir aracılığıyla gerçekleştirildiği kullanımları kapsamaktadır. Zamir erişilebilir bir gönderima işaret ediyorsa tutarlı sayılmakta ve bağlamda birden fazla aktif gönderim bulunduğunda ise gönderim belirsizleşerek gönderim zinciri sorunlarına yol açabilmektedir.

(3a) Ahmet ve Ayşe koşuyordu. O yoruldu.

*(3b) "Onlar arıyorlar." (HK2) / *"O uyuyor." (HK3)*

(3a) cümlesinde "o" zamiri bağlamda iki eşit potansiyel gönderima işaret etmektedir ve hangisinin kastedildiği belirlenemediğinden gönderim belirsizleşmekte ve gönderim zinciri kırılmaktadır. (3b)'de "Onlar arıyorlar." tutarlıyken, *"O uyuyor." belirsiz gönderim içermekte ve Belirsiz Gönderim (BG) kategorisiyle örtüşmektedir.

Kategori 4: Gereksiz Açık Özne (GAÖ)

Gereksiz açık özne, söylem bağlamında sıfır öznenin yeterli olduğu — yani önceki cümlede aynı gönderim özne konumundayken, rakip gönderim bulunmuyorken ve herhangi bir odak ya da karşıtlık işlevi taşınmıyorken — öznenin yine de açıkça gerçekleştirilmesi durumunu ifade etmektedir. Bu kategori, Sorace ve Filiaci'nin (2006) aşırı-belirtme (*overexplicitness*) olarak tanımladığı örüntüyle örtüşmekte ve Arayüz Varsayımı bağlamında sözdizim–söylem koordinasyonundaki kırılganlığın temel göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

*(4a) *Ahmet içeri girdi. *Ahmet oturdu. *Ahmet kitabını açtı.*

*(4b) *"Çocuk ve köpek yatıyorlar. Çocuk ve köpek şok oldular." (HK1) / *"Köpek bakıyor. Köpek düşüyor." (HK2)*

(4a)'da özne her cümlede gereksiz biçimde yinelenmektedir. Tek dilli Türkçe normunda sıfır özne beklenir. (4b)'deki gerçek veri örneklerinde söylem normunu ihlal eden bu yineleme, aşırı-belirtme olarak değerlendirilmektedir (Ariel, 1990; Carminati, 2002). Tutarlılık oranı, tutarlı gönderim bağlarının toplam gönderim bağlarına bölünmesiyle elde edilen yüzde değer olarak hesaplanmıştır. Veriler 100 önermede normalize edilmiştir.

İstatistiksel Analiz

Grup karşılaştırmaları için öncelikle normallik varsayımı Shapiro-Wilk testiyle sınanmıştır. Küçük örneklem büyüklüğü ($n = 9$) ve normallik koşulunun sağlanamaması göz önünde bulundurularak parametrik olmayan Mann-Whitney U testi tercih edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık eşiği $\alpha = .05$ olarak belirlenmiş ve etki büyüklüğü $r = Z / \sqrt{N}$ formülüyle hesaplanmıştır. Tüm analizler R 4.3.0 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Kodlama güvenirliğini sınamak amacıyla dilbilim ve ikinci dil edinimi alanında uzman araştırmacıdan bağımsız bir ikinci kodlayıcı, her iki gruptan seçilen üçer katılımcının transkriptlerini (HK1, HK5, HK9; TK1, TK4, TK8) bağımsız olarak kodlamıştır. Bu işlem toplam 60 önerme üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kodlayıcılar arası güvenirlik Cohen'in kappa katsayısı ile hesaplanmıştır (Cohen, 1960). Özne gerçekleştirimi için $\kappa = .73$ (substantial; McHugh, 2012), gönderim zinciri için $\kappa = .39$ olarak hesaplanmıştır. Gönderim zinciri kappa değerinin düşük kalması prevalans paradoksundan kaynaklanmakta olup yüzde uyuşma %95.0 düzeyindedir (Cicchetti & Feinstein, 1990).

Bulgular

Bu bölümde, HK ve TK gruplarına ait nicel ve nitel bulgular sırasıyla sunulmaktadır. Nicel bulgular özne gerçekleştirimi örüntüleri ve gönderim zinciri tutarlılığı olarak iki ana başlık altında ele alınmaktadır.

Özne Gerçekleştirimi: Nicel Bulgular

100 önermede normalize edilen gereksiz açık özne oranları incelendiğinde, HK grubunun ortalamasının %28.7 (SS = 2.3) olduğu, TK grubunun ortalamasının ise %8.7 (SS = 1.2) düzeyinde kaldığı görülmektedir. Bu fark istatistiksel olarak son derece anlamlıdır ($U = 0.00$, $p < .001$). Sıfır özne kullanımı açısından da belirgin bir ayrışma gözlemlenmektedir. TK grubunun anlatılarında sıfır özne kullanımı ortalama 19.7 iken bu değer HK grubunda 5.3'e düşmektedir.

Tablo 2: Özne Gerçekleştirimi için Bireysel ve Grup Düzeyinde Ham Sayılar ve Normalize Edilmiş Oranlar

Katılımcı	Sıfır Özne (n)	Açık Ad Öbeği (n)	Açık Zamir (n)	Gereksiz Açık Özne (n)	Toplam Önerme	Gereksiz Özne / 100 Önerme
HK1	8	22	5	14	49	28.6
HK2	5	18	4	11	38	28.9
HK3	3	12	2	8	25	32.0
HK4	6	16	3	10	35	28.6
HK5	4	14	3	9	30	30.0
HK6	7	19	4	12	42	28.6
HK7	5	17	4	11	37	29.7
HK8	4	13	3	8	28	28.6
HK9	6	18	4	11	39	28.2
HK Ort.	**5.3**	**16.6**	**3.6**	**10.4**	**35.9**	**29.1**
TK1	22	14	8	4	48	8.3
TK2	18	12	6	3	39	7.7

TK3	20	13	7	3	43	7.0
TK4	24	15	9	5	53	9.4
TK5	21	14	8	4	47	8.5
TK6	19	13	7	3	42	7.1
TK7	16	11	6	3	36	8.3
TK8	17	12	6	3	38	7.9
TK9	20	14	7	4	45	8.9
TK Ort.	**19.7**	**13.1**	**7.1**	**3.6**	**43.4**	**8.2**

Not. *SS = Standart sapma. Gereksiz Özne / 100 Önerme değeri normalize edilmiş oran olarak hesaplanmıştır. HK = Hollandalı Katılımcılar; TK = Türk Katılımcılar.*

Not. *SS = Standart sapma. Gereksiz Özne / 100 Önerme değeri normalize edilmiş oran olarak hesaplanmıştır.*

Bireysel düzeyde Tablo 2 incelendiğinde, HK grubundaki bu eğilimin katılımcılar arasında tutarlı biçimde tekrarlandığı görülmektedir. Gereksiz açık özne oranları HK grubunda %28.2 ile %32.0 arasında seyretmekte olup en yüksek oran HK3'te (%32.0), en düşük oran ise HK9'da (%28.2) gözlemlenmektedir. Bu dar ve tutarlı dağılım, söz konusu örüntünün bireysel farklılıklardan bağımsız olarak grup genelinde sistematik biçimde ortaya çıktığına işaret etmektedir. TK grubunda ise bireysel farklılıklar çok daha sınırlı kalmakta ve oranlar %7.0 ile %9.4 bandında seyretmektedir. En düşük oran TK3'te (%7.0), en yüksek oran ise TK4'te (%9.4) gözlemlenmektedir. Bu dar bantlı dağılım, Türkçe baskın konuşuculardaki söylem normlarının tutarlı biçimde içselleştirildiğine ve gereksiz açık özne kullanımının bu grupta istisnai bir örüntü olarak kaldığına güçlü biçimde işaret etmektedir. Sıfır özne kullanımı açısından da iki grup arasındaki karşıtlık belirgindir: TK grubunda sıfır özne kullanımı bireysel düzeyde 16 ile 24 arasında değişirken HK grubunda bu değer 3 ile 8 arasında kalmaktadır. Bu bulgu, Türkçe baskın konuşucuların söylem bağlamını etkin biçimde izleyerek sıfır özneyi Türkçe normlarıyla örtüşen biçimde tercih ettiğini göstermektedir (Kornfilt, 1997; Sorace & Filiaci, 2006).

Gönderim Zinciri Tutarlılığı

Tablo 3, gönderim zinciri tutarlılığına ilişkin bireysel ve grup düzeyi bulgularını sunmaktadır. HK grubunun ortalama tutarlılık oranı %70.2 iken TK grubununkinin %90.8 olduğu görülmektedir. Bu farklılık, Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlıdır ($U = 0.00$, $p < .001$). Zincir kırılmalarının ham sayısı incelendiğinde, HK grubunda ortalama 7.7 kırılma gözlemlenirken TK grubunda bu değerin 3.1'e düştüğü görülmektedir.

Tablo 3:Gönderim Zinciri Tutarlılığı: Grup ve Katılımcı Düzeyinde Bulgular

Katılımcı	Toplam Ref. Bağı	Zincir Kırılması (n)	Belirsiz Gönderim (n)	Konu Kayması (n)	Toplam Sorunlu Bağ	Tutarlılık Oranı (%)
HK1	35	9	4	3	2	74.3
HK2	28	8	4	2	2	71.4
HK3	18	6	3	2	1	66.7
HK4	26	7	3	2	2	73.1
HK5	22	7	3	2	2	68.2
HK6	30	9	4	3	2	70
HK7	27	8	3	3	2	70.4
HK8	21	7	3	2	2	66.7
HK9	28	8	4	2	2	71.4
HK Ort.	**26.1**	**7.7**	**3.4**	**2.3**	**1.9**	**70.2**
TK1	38	3	1	1	1	92.1
TK2	30	3	1	1	1	90
TK3	34	3	1	1	1	91.2
TK4	42	4	2	1	1	90.5
TK5	37	3	1	1	1	91.9
TK6	33	3	1	1	1	90.9
TK7	28	3	1	1	1	89.3
TK8	30	3	1	1	1	90
TK9	35	3	1	1	1	91.4
TK Ort.	**34.1**	**3.1**	**1.1**	**1.0**	**1.0**	**90.8**

Not. *Tutarlılık Oranı = (Toplam Gönderim Bağı - Toplam Sorunlu Bağ) / Toplam Gönderim Bağı × 100. HK = Hollandalı Katılımcılar; TK = Türk Katılımcılar.*

Her iki gruptaki katılımcıların gönderim zinciri tutarlılığına ilişkin bireysel ve grup düzeyi bulguları Tablo 3'te sunulmaktadır. HK grubunda toplam gönderim bağı sayısı katılımcılar arasında 18 ile 35 arasında değişmekte olup grup ortalaması 26.1'dir.HK grubunda toplam gönderim bağı sayısı katılımcılar arasında 18 ile 35 arasında değişmekte olup grup ortalaması 26.1'dir. Zincir kırılması sayısı HK grubunda bireysel düzeyde 6 ile 9 arasında seyretmekte ve grup ortalaması 7.7 olarak hesaplanmıştır. Belirsiz gönderim ortalaması 3.4, konu kayması ortalaması ise 2.3'tür. Bu değerlerin bir yansıması olarak HK grubunun ortalama tutarlılık oranı %70.2 düzeyinde kalmıştır ve bireysel değerler incelendiğinde en düşük oranın HK3 ve HK8'de (%66.7), en yüksek oranın ise HK1'de (%74.3) gözlemlendiği görülmektedir. TK grubunda ise toplam gönderim bağı sayısı 28 ile 42 arasında değişmekte ve grup ortalaması 34.1 olarak hesaplanmıştır. Zincir kırılması sayısı TK grubunda büyük ölçüde 3 ile sınırlı kalmakta ve yalnızca TK4'te 4 kırılma gözlemlenmektedir. Grup ortalaması 3.1 olan bu değer, HK grubunun ortalamasının yaklaşık dörtte birine karşılık gelmektedir. Belirsiz gönderim ve konu kayması değerleri de TK grubunda oldukça düşük seyretmekte ve her iki değişken için de grup ortalaması 1.0 ile 1.1 arasında kalmaktadır. Bu bulgular, TK grubunun ortalama tutarlılık oranına (%90.8) yansımakta olup bireysel değerlerin %89.3 ile %92.1 arasında değiştiği görülmektedir. İki grup arasındaki bu belirgin örüntü, Türkçe baskın konuşucuların söylem normlarını tutarlı biçimde içselleştirdiğine ve gönderim zincirini bağlam temelli dilbilgisel araçları etkin kullanarak sürdürdüğüne işaret etmektedir (Ariel, 1990; Berman & Slobin, 1994).

İstatistiksel Grup Karşılaştırması

Tablo 4, iki grup arasındaki temel değişkenler üzerindeki istatistiksel karşılaştırma sonuçlarını özetlemektedir. Her iki hipotez için de gözlemlenen U değerleri teorik minimum değerine ulaşmış (U = 0.00), bu da grupların tam ayrışma sergilediğini göstermektedir. Etki büyüklüğü değerleri (r > .80) her iki değişken için de çok büyük etki düzeyine karşılık gelmektedir.

Tablo 4: HK ve TK Grupları Arasındaki İstatistiksel Karşılaştırma Sonuçları

Değişken	HK Ort. (SS)	TK Ort. (SS)	U / t değeri	p değeri
Gereksiz Açık Özne / 100 Önerme	28.7 (2.3)	8.7 (1.2)	U = 0.00	< .001**
Gönderim Zinciri Tutarlılık Oranı (%)	70.2 (2.8)	90.8 (0.9)	U = 0.00	< .001**
Zincir Kırılması (ham sayı)	7.7 (0.9)	3.1 (0.3)	U = 1.00	< .001**
Sıfır Özne Kullanımı (ham sayı)	5.3 (1.5)	19.7 (2.3)	U = 0.00	< .001**

Not. *Mann-Whitney U testi uygulanmıştır (n = 9 her grup). ** p < .001. SS = Standart sapma. Etki büyüklüğü r = Z / √N formülüyle hesaplanmıştır.*

HK ve TK grupları arasındaki istatistiksel karşılaştırma sonuçları Tablo 4'te özetlenmektedir. Analiz sonuçları, incelenen dört değişkenin tamamında iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymaktadır (p < .001). Gereksiz açık özne kullanımı açısından HK grubunun ortalaması (Ort. = 28.7, SS = 2.3) TK grubunun ortalamasını (Ort. = 8.7, SS = 1.2) belirgin biçimde aşmaktadır. Gönderim zinciri tutarlılık oranında ise ters yönde bir örüntü gözlemlenmekte ve TK grubu (Ort. = %90.8, SS = 0.9) HK grubuna (Ort. = %70.2, SS = 2.8) kıyasla çok daha yüksek bir tutarlılık sergilemektedir. Zincir kırılması bakımından da HK grubunun ortalaması (Ort. = 7.7, SS = 0.9) TK grubunun ortalamasının (Ort. = 3.1, SS = 0.3) yaklaşık iki katından fazladır. Sıfır özne kullanımında ise TK

grubu (Ort. = 19.7, SS = 2.3) HK grubuna (Ort. = 5.3, SS = 1.5) kıyasla çok daha yüksek bir değer sergilemektedir. Her iki hipotez için de U değerleri teorik minimum olan 0.00'a ulaşmış ve bu durum gruplar arasında tam ayrışma olduğunu göstermektedir. Bu örüntü, sözdizim–söylem arayüzünü gerektiren yapılardaki kırılganlığın, Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bağlamlarda da tutarlı ve sistematik biçimde ortaya çıkabildiğinin güçlü bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir (Sorace, 2011).

Nitel Gözlemler: Örnek Söylem Parçaları

Nicel bulgular nitel söylem gözlemleriyle desteklenmektedir. HK grubunda sözcük bulma güçlüğü özellikle hayvan adlarında ve mekânsal kavramlarda kendini göstermekte, ardışık cümlelerde özne gereksiz biçimde yinelenmekte ve belirsiz zamir kullanımları gözlemlenmektedir. TK grubunda ise gönderim zinciri büyük ölçüde sıfır özne kullanımıyla sürdürülmekte ve karakter değişimlerinde açık ad öbeklerine geçiş söylem normlarıyla örtüşen biçimde gerçekleşmektedir.

Tablo 5: Nitel Söylem Gözlemleri: Örnek Söylem Örnekleri ve Kategorik Değerlendirme

Katılımcı	Grup	Örnek Söylem	Gözlem	Kategori
HK1	HK	"Çocuk ve köpek yatıyorlar. Kurbağa kaçıyormuş... Çocuk ve köpek şok oldular..."	Ardışık cümlelerde özne açıkça yineleniyor; bağlamdan erişilebilir olmasına karşın sıfır özne kullanılmıyor.	Aşırı-belirtme
HK3	HK	"O uyuyor. Bu gitmek istiyor. Kurbağa. Köpek de yatıyor."	'O' ve 'bu' zamirlerinin belirsiz kullanımı; gönderim takibinde güçlük.	Belirsiz gönderim
HK6	HK	"Köpek ve küçük çocuk. Sonra... Bunu... Uçurum."	Sözcük bulma güçlüğü; anlatı bütünlüğünde kırılma.	Diller arası etkilenim
TK1	TK	"Köpek arı kovanını yere düşürmesin mi? Düşürüyor ve arılar onu kovalıyor."	Tutarlı karakter takibi; sıfır özne işlevsel biçimde kullanılıyor.	Tutarlı zincir
TK4	TK	"Geyik çıkıyor. Onun boynuzuymuş tutunduğu şey. Çocuğu alıp bir yere götürmeye başlıyor."	Sıfır özneyle sürdürülen akıcı gönderim zinciri; odak kayması yok.	Tutarlı zincir
TK9	TK	"Çocuk nehire düşüyor köpekle birlikte. Nereden çıkıyorlar? Bir tane ağacın yanında bekliyorlar."	Yan tümce bağlacı ve sıfır özne birlikte söylemi tutarlı kılıyor.	Tutarlı zincir

Not. *Tablodaki alıntılar katılımcı transkriptlerinden doğrudan aktarılmıştır. Aşırı-belirtme = söylem bağlamında gereksiz açık özne kullanımı; Belirsiz gönderim = gönderimi belirsiz zamir ya da ad öbeği kullanımı; Diller arası etkilenim = başka bir dildeki yapıların Türkçe söylemine yansıması.*

İki grup arasındaki nitel farklılıklar, Tablo 5'te sunulan temsil edici söylem örnekleri üzerinden somut biçimde gözlemlenebilmektedir. HK grubundan seçilen örnekler üç farklı örüntüyü yansıtmaktadır. HK1'in söyleminde "Çocuk ve köpek" özne öbeği ardışık cümlelerde yinelenmekte ve bağlamdan erişilebilir olmasına karşın sıfır özne tercih edilmemektedir. Bu durum, Sorace ve Filiaci'nin (2006) aşırı-belirtme olarak tanımladığı örüntüyle örtüşmekte ve sözdizim–söylem arayüzündeki kırılganlığın doğrudan bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. HK3'ün söyleminde ise "o" ve "bu" zamirlerinin bağlamda birden fazla aktif karakterin bulunduğu durumlarda kullanılması gönderim belirsizliğine yol açmakta ve gönderim zincirinin takibini güçleştirmektedir. HK grubunda dikkat çeken önemli bir nitel örüntü, sözcük bulma güçlüğünün özellikle hayvan adlarında ve mekânsal kavramlarda kendini göstermesidir. HK6'nın söyleminde ise sözcük bulma güçlüğü belirgin biçimde kendini göstermektedir. "Bunu... Uçurum" gibi kesintili yapılar hem sözcüksel boşlukları hem de söylem bütünlüğündeki kırılmayı yansıtmaktadır. Buna karşın TK grubundan seçilen örnekler tutarlı ve akıcı bir gönderim zinciri yönetimini sergilemektedir. TK grubunda ise sözcüksel boşluklar gözlemlenmemiş ve anlatılar söylem bağlayıcı unsurlar bakımından daha zengin bir yapı sergilemiştir.TK1'in söyleminde sıfır özne işlevsel biçimde kullanılmakta ve karakter takibi kesintisiz sürdürülmektedir. TK4'ün söyleminde sıfır özne aracılığıyla kurulan akıcı gönderim zinciri odak kayması olmaksızın devam etmekte ve TK9'un söyleminde ise yan tümce bağlacı ve sıfır öznenin birlikte kullanımı söylem tutarlılığını pekiştirmektedir. Bu nitel gözlemler, nicel bulgularla örtüşmekte ve Türkçe baskın konuşucuların söylem normlarını içselleştirdiğini somut söylem kanıtlarıyla desteklemektedir.

Tartışma

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Sorace'ın (2011) Arayüz Varsayımı'nın temel öngörüleriyle güçlü bir uyum içindedir. Sözdizimsel bilginin tek başına yeterli olduğu yapıların aksine, sözdizim–söylem arayüzünü gerektiren sıfır/açık özne seçimi, Türkçeyi miras dil olarak edinen, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında maruz kalan HK grubunda belirgin biçimde daha kırılgan bir yapı sergilemiştir. Özellikle gereksiz açık özne kullanımındaki yüksek oran (%28.7), arayüz kırılganlığının Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bağlamlarda da gözlemlenebilir ve ölçülebilir olduğuna güçlü kanıt sunmaktadır. Bu bulgu, alanyazında daha önce Sorace ve Filiaci'nin (2006) İtalyanca bağlamında, Hulk ve Müller'in (2000) Fransızca–Almanca ve Hollandaca–Fransızca çift dillilik bağlamında ortaya koyduğu arayüz kırılganlığı örgüsüyle örtüşmekte ve bu örüntünün farklı dil kombinasyonlarında tutarlı biçimde tekrarlanan sistematik bir yapıya işaret ettiğini doğrulamaktadır.

Bu bulgunun yorumlanmasında iki tamamlayıcı açıklama mekanizması öne çıkmaktadır. Birincisi diller arası etkilenim mekanizmasıdır. Hollandaca ve İngilizce gibi özne-belirgin diller açık özneyi sözdizimsel olarak zorunlu kılmaktadır. HK grubundaki çocukların Türkçeye yalnızca ev ortamında maruz kalması ve okul dili olan Hollandacanın baskın dil konumunda olması, Türkçenin özne düşürme özelliğinin söylem koordinasyonunu gerektiren bağlamlarda zayıflamasına zemin hazırlamaktadır (Lardiere, 2007). Bu mekanizma, Paradis ve Navarro'nun (2003) İspanyolca–İngilizce çift dilli çocuklarda gerçekleştirdiği doğal konuşma verisi bağlamındaki çalışmada ortaya konan bulgularla da örtüşmektedir. Söz konusu çalışmada, çift dilli çocukların İspanyolcasında edimbilimsel açıdan gereksiz açık özne kullanımının tek dilli akranlarına kıyasla belirgin biçimde yüksek olduğu saptanmış ve bu örüntünün kaynağı olarak diller arası temas ile girdi özelliklerinin birlikte belirleyici rol oynadığı vurgulanmıştır. İkincisi bilişsel yük hipotezidir. HK grubundaki çocukların Türkçe, Hollandaca ve İngilizceyle farklı düzeylerde ve farklı kullanım alanlarında temas hâlinde olmaları, dilsel işlemleme süreçlerinde ek bir koordinasyon gerektirebilir. Bu durum, özellikle sözdizimsel ve edimbilimsel bilginin eş zamanlı olarak bütünleştirilmesini gerektiren arayüz süreçlerini daha güç hâle getirebilir. Sorace ve Serratrice (2009), çocuk çift dillilerde sözdizimsel açıdan tam belirlenmiş yapıların sözdizim–

söylem arayüzüne kıyasla daha kararlı bir edinim seyri izlediğini ve sözdizim–söylem arayüzünün ise eş zamanlı bilişsel işlemleme baskısı altında kırılganlığa özellikle açık olduğunu ortaya koymuştur. Mevcut çalışmadaki HK grubunun dil girdisi profili, yani ev ortamında sınırlı Türkçe maruziyeti, okulda baskın Hollandaca, ayrıca İngilizce bu işlemleme baskısını özellikle yoğunlaştıran bir bağlam oluşturmaktadır.

Mevcut bulgular, Türkiye'de yürütülen araştırmalarla da önemli ölçüde örtüşmektedir. Haznedar (2010), Türkçe–İngilizce çift dilli çocuklarda pragmatik açıdan gereksiz açık özne kullanımının tek dilli akranlara kıyasla on kattan fazla arttığını belgelemiş ve bu bulgu sözdizim–edimbilim arayüzünün Türkçe bağlamında da kırılgan olduğunu güçlü biçimde göstermiştir. Sağın-Şimşek (2009) ise adıl düşürme değiştirgeninin Türkçe tek dilli ve Türkçe–Almanca çift dilliler tarafından farklı biçimlerde işletildiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, özne-belirgin bir dile sahip konuşucuların Türkçe özne düşürme sistemini söylem koordinasyonunu gerektiren bağlamlarda nasıl farklılaştırdığını doğrudan göstermesi açısından mevcut çalışmayla doğrudan ilişkilidir. Antonova-Ünlü ve Sağın-Şimşek (2022) ise Türkçe–İngilizce ve Türkçe–Rusça çift dilli çocukların sözlü anlatılarında bağlantısallık unsurlarının kullanımını tek dilli Türkçe çocuklarla karşılaştırmış ve çift dilli çocukların zamansal bağlaç ve çekim biçimbirimi kullanımında tek dilli normlardan anlamlı biçimde saptığını göstermiştir. Bu sapma, söylem sürekliliğini ve karakter izlemeyi doğrudan etkileyen bir örüntü olarak mevcut çalışmanın gönderim zinciri bulgularıyla yakın bir paralellik sergilemektedir. Söz konusu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, Türkçe anlatı üretiminde söylem düzeyi kırılganlığının yalnızca özne seçimiyle sınırlı olmadığı, bağlantısallık ve karakter takibi gibi daha geniş söylem yönetimi becerilerini de kapsadığı görülmektedir.

Mevcut bulguların uluslararası alınyazınla karşılaştırılması, Türkçe'ye özgü olmayan ve dillerarası evrensel bir kırılganlık örüntüsüne işaret eden çarpıcı benzerlikleri gün yüzüne çıkarmaktadır. Serratrice, Sorace ve Paoli (2004), İtalyanca–İngilizce çift dilli bir çocuğun İtalyancasında gereksiz açık özne kullanımının tek dilli İtalyan kontrol grubuna kıyasla belirgin biçimde yüksek olduğunu saptamış ve bu sonucu sözdizim–edimbilim arayüzündeki diller arası etkilenimine ilişkin kararlı kanıt olarak değerlendirmiştir. Benzer biçimde Hulk ve Müller (2000), Fransızca–Almanca ve Hollandaca–Fransızca çift dilli çocuklarda nesne düşme örüntüsü üzerinden arayüz kırılganlığının yapısal örtüşme koşulları altında ortaya çıktığını göstermiştir.

Mevcut çalışmadaki HK grubunda Hollandaca'nın baskın dil olması, bu yapısal örtüşme mekanizmasıyla doğrudan uyumludur. Her iki dil de (İngilizce ve Hollandaca) açık özneyi zorunlu kıldığından Türkçe'deki sıfır özne üretimi çift yönlü etkilenim baskısına maruz kalmaktadır. Slabakova ve García Mayo'nun (2015) Baskça–İspanyolca iki dillilerin üçüncü dil olarak İngilizce edinimine ilişkin çalışması, Arayüz Varsayımı'nın çözümleyici öngörülerinin farklı dil bileşimleri ve çok dilli edinim bağlamlarında geçerli olabileceğini göstermektedir. Bu sonuç, mevcut çalışmada Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bağlamda elde edilen bulgularla aynı doğrultuda değerlendirilebilir.

Gönderim zinciri tutarlılığındaki belirgin grup farkı (%70.2 HK vs. %90.8 TK), yalnızca Arayüz Varsayımı'nın öngörüleriyle değil, aynı zamanda anlatı dil bilimi alanındaki önceki bulgularla da uyumludur. Berman ve Slobin (1994), tek dilli konuşucuların çok dillilere kıyasla anlatı yapısını ve karakter takibini söylem normlarıyla daha tutarlı biçimde kurduğunu göstermiştir. Bu bulgu, çalışmamızdaki TK grubunun anlatıdaki gönderim zinciri tutarlılığının (%90.8), anlatı dil bilimi alanyazınında tek dilli normlar için beklenen profille örtüştüğünü doğrulayan bir zemin sunmaktadır. Serratrice (2007), İngilizce–İtalyanca çift dilli çocukların anlatılarında gönderim tutarlılığının tek dilli akranlara kıyasla daha düşük olduğunu belgelemiştir ve bu sonuç, çalışmadaki HK grubunun gönderim zinciri bulgusunu uluslararası çalışmalarla doğrudan ilişkilendirmektedir. Bulgular bir bütün olarak ele alındığında, çalışmanın hem Arayüz Varsayımı'nı Türkçe bağlamında test eden önceki Türkiye araştırmalarıyla hem de sözdizim–

söylem kırılganlığını farklı dil kombinasyonlarında ele alan uluslararası çalışmalarla tutarlı bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu örtüşme, geniş ölçekli ve kontrollü bir çalışmayla sınanması gereken tutarlı ve sistematik bir örüntünün varlığına işaret etmektedir.

Sınırlılıklar

Bulgular bazı önemli sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Her şeyden önce örneklem büyüklüğü (n = 9 her grupta) istatistiksel genellenebilirlik açısından kısıtlayıcıdır. İki grup arasındaki yaş farklılığı kontrol edilmemiş olup özellikle TKgrubundaki geniş yaş aralığı (10–15) bir değişken olarak göz ardı edilemez. İki grubun ortalama yaş değerleri istatistiksel olarak karşılaştırılmamış olup bu durum yaşın bağımsız bir değişken olarak etkisini sınırlandırmaktadır. Ayrıca HK katılımcılarının Türkçeye maruziyeti, kullanım sıklığı ve baskın dil profilleri hakkında ayrıntılı veri bulunmamakta ve ev ortamındaki Türkçe girdi miktarı ve kalitesi ölçülmemiştir. Bunun yanı sıra gruplar arasındaki anlatı uzunluğu farklılıkları kontrol değişkeni olarak ele alınmamıştır. Bununla birlikte her iki hipotez için tam grup ayrışması (u = 0.00) elde edilmesi ve bulguların uluslararası alan yazınla örtüşmesi, gözlemlenen örüntünün gerçek ve yorumlanabilir olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Hollanda'da yaşayan Türkçe miras dil konuşuru, Hollandaca baskın ve okul temelli İngilizce maruziyetine sahip HK grubu ile Türkiye'de yaşayan, Türkçenin ev, okul ve sosyal çevrede baskın iletişim dili olduğu ve İngilizceye okul müfredatı kapsamında yabancı dil dersi olarak maruz kalan TK grubu arasında, Türkçe anlatı üretiminde özne gerçekleştirimi ve gönderim zinciri tutarlılığı bakımından belirgin ve istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Her iki hipotez de elde edilen verilerle desteklenmiştir. HK grubu gereksiz açık özne kullanımında anlamlı biçimde daha yüksek bir oran sergilemiş, gönderim zinciri tutarlılığında ise TK grubuna kıyasla belirgin düzeyde daha düşük bir performans göstermiştir.

Bu bulgular, sözdizim–söylem arayüzünü gerektiren yapıların çok dilli konuşucularda sözdizim-iç yapılara oranla daha kırılgan olduğunu öngören Arayüz Varsayımı ile güçlü bir uyum içindedir. HK grubundaki çocukların Türkçeye yalnızca ev ortamında maruz kalması, okulda herhangi bir Türkçe eğitimi almaması ve baskın dil olarak Hollandacanın işlev görmesi, arayüz kırılganlığının bu grupta neden daha belirgin biçimde ortaya çıktığını açıklamak açısından kritik bir bağlamsal değişken olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgu, dil maruziyeti örüntüsünün salt sözdizimsel yeterlilik üzerinde değil, söylem koordinasyonu gerektiren arayüz yapıları üzerinde de doğrudan etkili olduğuna işaret etmektedir.

Çalışmanın teorik katkısı bakımından üç önemli nokta öne çıkmaktadır. Birincisi, Arayüz Varsayımı'nın yalnızca iki dillilik bağlamında değil, Türkçenin miras dil olarak edinildiği, Hollandacanın baskın dil konumunda olduğu ve İngilizcenin okul temelli yabancı dil dersi olarak deneyimlendiği çok dilli bir bağlamda da açıklayıcı bir çerçeve sunduğuna dair empirik destek sağlanmıştır. İkincisi, gönderim zinciri tutarlılığı ölçütü, söylem düzeyi kırılganlığını değerlendiren güçlü bir gösterge olarak belirgin bir ayrım gücü sergilemiştir. Üçüncüsü, sözsüz resimli kitap anlatı paradigmasının, çok dilli ve miras dil bağlamlarında söylem örgütlenmesini incelemek için elverişli ve üretken bir araç olmaya devam ettiği doğrulanmıştır.

Gelecek araştırmalar için birkaç öneri sunulabilir. Öncelikle örneklem büyüklüğünün artırılması ve yaş, dil baskınlığı, dil kullanım alanları ile dil maruziyeti değişkenlerinin daha sistematik biçimde kontrol edilmesi, bulguların genellenebilirliğini güçlendirecektir. Ayrıca HK grubunu oluşturan çocukların Türkçe ve Hollandacadaki yeterlilik düzeylerinin, Türkçeye haftalık maruziyetlerinin ve İngilizceye okul temelli yabancı dil dersi kapsamında ne ölçüde maruz kaldıklarının belirlenmesi, diller arası etkilenimin yönünü ve büyüklüğünü daha kesin biçimde saptamaya olanak tanıyacaktır. Benzer biçimde, TK grubunda da İngilizcenin okul müfredatıyla sınırlı yabancı dil maruziyeti olarak ölçülmesi, iki grup arasındaki karşılaştırmanın daha dengeli

biçimde kurulmasını sağlayacaktır. Son olarak, deneysel paradigmalar ve uzunlamasına tasarımlar, arayüz kırılganlığının gelişimsel seyrini izleme açısından değerli veriler sunabilir.

References

Antonova-Ünlü, E., & Sağın-Şimşek, Ç. (2017). Subject realization in bilinguals: A comparative study of German-Turkish and Russian-Turkish bilingual children. *Journal of Child Language Acquisition and Development*, 5 (3), 13–38.

Antonova-Ünlü, E., & Sağın-Şimşek, Ç. (2022). Connectivity in narratives of Turkish-English and Turkish-Russian bilinguals. *Philologia Estonica Tallinnensis*, 7 , 13–38. https://doi.org/10.22601/PET.2022.07.01.

Ariel, M. (1990). *Accessing noun-phrase antecedents*. Routledge.

Berman, R. A., & Slobin, D. I. (1994). Relating events in narrative: A crosslinguistic developmental study. *Lawrence Erlbaum Associates*.

Carminati, M. N. (2002). *The processing of Italian subject pronouns* [Doctoral dissertation, University of Massachusetts Amherst].

Cicchetti, D. V., & Feinstein, A. R. (1990). High agreement but low kappa: II. Resolving the paradoxes. *Journal of Clinical Epidemiology*, 43 (6), 551–558. https://doi.org/10.1016/0895-4356(90)90159-M.

Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement,* 20 (1), 37–46. https://doi.org/10.1177/001316446002000104.

Gundel, J. K., Hedberg, N., & Zacharski, R. (1993). Cognitive status and the form of referring expressions in discourse. *Language*, 69 (2), 274–307. https://doi.org/10.2307/416535.

Haznedar, B. (2007). Crosslinguistic influence in Turkish-English bilingual first language acquisition: The overuse of subjects in Turkish. In A. Belikova, L. Meroni, & M. Umeda (Eds.), *Proceedings of GALANA 2* (pp. 124–134). Cascadilla Proceedings Project.

Haznedar, B. (2010). Transfer at the syntax-pragmatics interface: Pronominal subjects in bilingual Turkish. *Second Language Research*, 26 (3), 355–378. https://doi.org/10.1177/0267658309349029.

Hulk, A., & Müller, N. (2000). Bilingual first language acquisition at the interface between syntax and pragmatics. *Bilingualism: Language and Cognition*, 3 (3), 227–244. https://doi.org/10.1017/S1366728900000353.

Kornfilt, J. (1997). *Turkish*. Routledge.

Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33 (1), 159–174. https://doi.org/10.2307/2529310.

Lardiere, D. (2007). Ultimate attainment in second language acquisition: A case study. *Lawrence Erlbaum Associates*.

Mayer, M. (1969). *Frog, where are you*? Dial Books for Young Readers.

McHugh, M. L. (2012). Interrater reliability: The kappa statistic. *Biochimica Medica*, 22 (3), 276–282. https://doi.org/10.11613/BM.2012.031.

Paradis, J., & Navarro, S. (2003). Subject realization and crosslinguistic interference in the bilingual acquisition of Spanish and English: What is the role of the input? *Journal of Child Language*, 30 (2), 371–393. https://doi.org/10.1017/S0305000903005609.

Rizzi, L. (1986). Null objects in Italian and the theory of pro. *Linguistic Inquiry*, 17 (3), 501–557.

Sağın-Şimşek, Ç. (2009). Adıl düşürme değiştirgeninin Türkçe tekdilli ve Türkçe-Almanca ikidilliler tarafından işletimi. N. Osam ve E. Arkın (Ed.), *23. Ulusal Dilbilim Kurultayı*

bildirileri, 14–15 Mayıs 2009 içinde (ss. 64–78). Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Sağın-Şimşek, Ç., & Antonova-Ünlü, E. (2021). At the syntax-pragmatics interface: Acquisition of Turkish word order by Turkish-English, Turkish-German and Turkish-Russian bilingual children. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 32 (3), 71–87. https://doi.org/10.18492/DAD.764149.

Serratrice, L. (2007). Referential cohesion in the narratives of bilingual English-Italian children and monolingual peers. *Journal of Pragmatics*, 39 (6), 1058–1078. https://doi.org/10.1016/j.pragma.2006.09.006.

Serratrice, L., Sorace, A., & Paoli, S. (2004). Crosslinguistic influence at the syntax-pragmatics interface: Subjects and objects in Italian-English bilingual and monolingual acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 7 (3), 183–205. https://doi.org/10.1017/S1366728904001726.

Slabakova, R., & García Mayo, M. P. (2015). The L3 syntax-discourse interface. *Bilingualism: Language and Cognition*, 18 (2), 208–226. https://doi.org/10.1017/S1366728913000448.

Sorace, A. (2011). Pinning down the concept of 'interface' in bilingualism. *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 1 (1), 1–33. https://doi.org/10.1075/lab.1.1.01.

Sorace, A., & Filiaci, F. (2006). Anaphora resolution in near-native speakers of Italian. *Second Language Research*, 22 (3), 339–368. https://doi.org/10.1191/0267658306sr271.

Sorace, A., & Serratrice, L. (2009). Internal and external interfaces in bilingual language development. *International Journal of Bilingualism*, 13 (2), 195–210. https://doi.org/10.1177/1367006909103523.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.